

Debattartikel från Arbetsmarknadsdepartementet, Utbildningsdepartementet

Ett historiskt omställningspaket

Publicerad 24 mars 2022

Utbildningsminister Anna Ekström och arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark, debattartikel, Svenska Dagbladet, den 18 mars 2022

Den svenska industrin var avgörande i bygget av vårt välfärdssamhälle. Lika avgörande är industrin nu, när vi ska bli världens första fossilfria välfärdsland. Överallt i Sverige skapas nya gröna jobb, från stålfabriker som ställer om till att tillverka stål utan kol till batterifabriker och elmotorer. Jobb som stärker svensk konkurrenskraft och ger mer resurser till välfärden. För att fler ska kunna ta de gröna jobben har regeringen nu fattat beslut om ett historiskt omställningspaket som ska ge alla som jobbar möjligheten att kunna ställa om, vidareutbilda sig och utvecklas under ett helt yrkesliv.

Allt fler jobb kräver utbildning. Industrin skriker efter arbetskraft med rätt utbildning. Samtidigt har inte alla möjligheten att skaffa sig de kunskaper som man behöver. Undersköterskan som jobbar deltid eller restaurangbiträdet som har en tillfällig anställning har få möjligheter till kompetensutveckling inom eller utanför jobbet. För en industriarbetare, med familj och fasta utgifter har tröskeln oftast varit allt för hög för att kunna ställa om mitt i livet. Att gå ner i arbetstid för att studera har inte varit en verklig möjlighet för den som har bolån, hyra och andra fasta omkostnader.

Därför har regeringen efter förslag från fack och arbetsgivare tagit fram ett helt nytt omställningspaket som ska underlätta för den som behöver att kunna ställa om mitt i yrkeslivet. Omställningspaketet innehåller både stöd till den vars anställning är på väg att upphöra och ett helt nytt omställningsstudiestöd som kommer göra det väsentligt enklare för den som är mitt i arbetslivet att vidareutbilda sig eller ställa om till ett nytt yrke. De allra flesta i Sverige som har arbetat mer än åtta år kommer ges möjlighet att studera upp till ett år med ett studiestöd (bidrag och lån) som ger dem minst 80 procent av sin tidigare lön. Med omställningsstödet och

omställningsstudiestödet handlar det om en satsning på över 11 miljarder kronor årligen för att stärka de yrkesaktivas möjlighet att ställa om och utbilda sig.

Nu skapas helt unika möjligheter att vidareutbilda sig för de uppgifter som den nya gröna industriella revolutionen kräver. Det handlar inte om att staten ska ta över arbetsgivarnas ansvar för de anställdas kompetensutveckling i jobbet – det ska arbetsgivarna fortfarande stå för. Men fler ska kunna våga ta klivet och genom utbildning stärka sin ställning på en arbetsmarknad som förändras. För en industriarbetare kan det till exempel handla om att kunna ställa om och utbilda sig till automationsoperatör för att kunna jobba i de nya gröna batterifabrikerna.

De länder som har ambitioner att konkurrera på den internationella marknaden behöver hänga med i den snabba utvecklingen. Med en tilltagande digitalisering, automatisering och klimatomställningen kommer jobb att förändras, försvinna och många nya växa till.

Vi väljer inte mellan klimatet och jobben. Tvärtom. Det ena förutsätter det andra. Klimatomställningen skapar jobb, och de som jobbar skapar klimatomställningen. Vi ska driva på den gröna industriella revolutionen så att framtidens jobb hamnar i Sverige.

Sverige ska fortsätta vara ledande i den tekniska utvecklingen och i klimatomställningen. För att det ska vara möjligt behöver de yrkesaktiva rustas med mer kunskap och betydligt större möjligheter till kompetensutveckling och omställning till nya jobb.

Genom det nya omställningspaketet kommer Sverige förmodligen få det bästa omställningssystemet i världen. Ingen annanstans har staten, fack och arbetsgivare på det här sättet kroat arm för att stärka möjligheterna till utbildning under ett helt yrkesliv. Vi skapar nu de bästa möjligheterna i världen för människor och företag att hänga med när arbetsmarknaden förändras och nya gröna jobb växer fram. I grunden handlar det om en trygghets och frihetsreform – Trygga människor är beredda att våga ta nya kliv i sitt yrkesliv.

Eva Nordmark, arbetsmarknads- och jämställdhetsminister

Anna Ekström, utbildningsminister

Marie Nilsson, förbundsordförande IF Metall

Debattartikel från Arbetsmarknadsdepartementet, Utbildningsdepartementet

Vår trygghetsreform är den största i modern tid

Publicerad 02 februari 2022

Utbildningsminister Anna Ekström och arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark, debattartikel, Expressen, den 1 februari 2022.

Nu lägger regeringen fram den största frihets- och trygghetsreformen på svensk arbetsmarknad i modern tid. Det nya omställningsstudiestödet kommer ge helt nya möjligheter att ställa om till ett nytt yrke eller vidareutbilda sig inom sin bransch. För de allra flesta som arbetar kommer det vara möjligt att studera med ett studiestöd som motsvarar minst 80 procent av lönen. Det kommer vara viktigt både för den som jobbar och för företagen, särskilt nu när arbetsmarknaden förändras till följd av digitaliseringen och klimatomställningen.

Sverige ligger redan långt framme i klimatarbetet, tack vare stora gröna investeringar och en tydlig politisk riktning. Sverige ska fortsätta leda klimatomställningen med framtidens jobb. Vi ska också bryta segregationen och se till alla som kan jobba också gör det.

Du som läser detta kanske funderar på om du skulle kunna söka omställningsstudiestödet. Svaret är troligtvis ja, här är några exempel:

- Du som har jobbat länge i tillverkningsindustrin och som känner att kroppen börjar säga ifrån kan genom att utbilda dig till automationsoperatör inom den yrkesinriktade vuxenutbildningen och på så vis få jobb i någon av de gröna industrierna som växer fram i norr.
- Du som är undersköterska och trivs i vården, men vill ha ett större ansvar kan välja att söka dig till någon av utbildningarna till specialistundersköterska inom intensivvård på yrkeshögskolan.
- Du är utbildad civilingenjör, som har arbetat i många år, och som känner

att du skulle behöva skaffa dig nya kunskaper om artificiell intelligens (AI) och maskininlärning för att fortsätta vara relevant och attraktiv på arbetsmarknaden kan läsa sådana kurser inom högskolan.

Omställningsstudiestödet riktar sig till dig som har arbetslivserfarenhet och vill eller behöver stärka din ställning på arbetsmarknaden. Du kommer med det nya studiestödet att kunna läsa och bli kompenserad för ditt lönebortfall med max 20 500 kronor i bidrag och 12 300 kronor i lån i 44 veckor, det vill säga i två terminer. Om man studerar på deltid så kan man studera under längre tid.

Inom vissa kollektivavtal finns dessutom möjlighet att få ett ytterligare kollektivavtalat kompletterande studiestöd, utöver det offentliga omställningsstudiestödet. CSN kommer ta emot ansökningar om det nya omställningsstudiestödet från och med den 1 oktober 2022 och de som beviljas stödet kan få utbetalningar för utbildning efter den 1 januari 2023.

Denna reform är inte bara historisk för att den kommer förändra arbetsmarknaden, kompetensförsörjningen och det livslånga lärandet i Sverige – den är också historiskt stor i pengar räknat. Totalt handlar det om upp till 6–9 miljarder kronor årligen när stödet är fullt utbyggt. I snitt kommer 44 000 personer årligen kunna ta del av stödet för att ställa om eller kompetensutveckla sig mitt i livet.

Vi möter många arbetsgivare och nästan alla säger att det svåraste är att hitta personer med rätt kompetens. De kommer att vinna på detta, men de är inte ensamma. De som verkligen vinner på den här reformen är de som lever mitt i livet, med barn, bolån och löpande omkostnader och som tidigare inte har sett att omställning och utbildning skulle vara ett möjligt alternativ, trots att de skulle vilja eller behöva.

Tryggare kan ingen vara än den som kan skaffa sig de kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden. Nu skapar vi de bästa möjligheterna i världen för just det.

Anna Ekström, utbildningsminister

Eva Nordmark, arbetsmarknads- och jämställdhetsminister

Debattartikel från Arbetsmarknadsdepartementet, Kulturdepartementet, Statsrådsberedningen, Utbildningsdepartementet

Det är allas plikt att stå upp mot antisemitism

Publicerad 13 september 2021

Hatet mot judar är ett gift i vårt samhälle. Antisemitiska hatbrott och incidenter blir vanligare, både i Sverige och i övriga världen. Det är skrämmande och kräver att vi agerar. Varje form av rasism ska bekämpas.

Förintelsen är den yttersta konsekvensen av hatet mot judarna. Vi har en plikt att säkerställa att vittnesmålen om folkorden som nazisterna och deras allierade gjorde sig skyldiga till aldrig går förlorade.

Om precis en månad samlas representanter från åttio länder och internationella organisationer i Sverige för att delta vid Remember ReAct – Malmö internationella forum för hågkomst av Förintelsen och bekämpande av antisemitism, som regeringen tagit initiativ till.

Grunden för arbetet med hågkomst och mot antisemitism finns sedan tidigare, bland annat i Stockholmsdeklarationen från år 2000.

Nu behövs konkreta åtaganden. Ledarna för de länder, organisationer och företag som bjudits in har uppmanats att presentera sådana i Malmö. Regeringen har avsatt 95 miljoner kronor i budgetpropositionen 2022 för det Sverige åtar sig.

Sverige kommer att göra följande åtaganden:

Bevara och föra vidare minnet av Förintelsen.

- Den 1 juli 2022 ska Sveriges museum om Förintelsen ta emot sina första

besökare.

Främja utbildning och forskning om Förintelsen och antisemitism och andra former av rasism.

- Skolverket ges resurser för och uppdrag att i samarbete med Forum för levande historia arbeta med demokratistärkande insatser i skolan, folkbildningen och inom annan utbildning för vuxna med syfte att motverka antisemitism och andra former av rasism.
- Regeringen föreslår att 12 miljoner kronor per år i forskningsmedel ska fördelas av Vetenskapsrådet till och med 2026. Utifrån Vetenskapsrådets kartläggning av svensk forskning om Förintelsen och antisemitism, som inkluderar bland annat folkmordet på romer och antiziganism, ska Vetenskapsrådet lämna rekommendationer till regeringen om hur de nya forskningsmedlen ska fördelas.

Bekämpa rasism – online och offline.

- Skraddarsyddas åtgärdsprogram mot antisemitism, antiziganism, islamofobi, afrofofi och rasism mot samer ska tas fram.
- Polismyndigheten ges i uppdrag att fortsatt utveckla och förbättra arbetet för att bekämpa hatbrott och andra brott som hotar demokratin.
- Totalförsvarets forskningsinstitut får i permanent uppdrag att genomföra kartläggningar av rasistiska uttryck i digitala miljöer och analysera de våldsbejakande extremistiska budskap som sprids.
- Organiserad rasism och stöd åt organiserad rasism ska kriminaliseras. En parlamentarisk kommitté som förutsättningslöst ska undersöka möjligheterna till en tydligare kriminalisering av förnekelse av Förintelsen ska tillsättas.

Främja judiskt liv, stärka arbetet för romsk inkludering och förstärka det civila samhällets säkerhet.

- En utredning om främjande av judiskt liv i Sverige ska tillsättas och strategin för romsk inkludering förstärks och ges permanent finansiering. Språkcentrum för Jiddisch och Romani chib ska inrättas.
- Statsbidraget för säkerhetshöjande åtgärder till organisationer inom det civila samhället, bland annat trossamfund, förstärks kraftigt.

Hatet mot judar finns i vår historia, i högerextrema grupper, i delar av vänstern och i islamistiska miljöer. Vi ser antisemitism hos vuxna och barn

som flytt till Sverige från länder där judehat präglar skolundervisning och statlig propaganda. Vi ser konspirationsteorier i sociala medier och hur minnet av Förintelsen förvanskas och exploateras för politiska ändamål.

Antisemitism går hand i hand med antiziganism och andra former av rasism. Alla dessa uttryck för hat hotar det öppna samhället och principen om alla människors lika värde. Vi står inte tysta och passiva inför det hotet.

Malmö och Skåne har en speciell historia kopplad till Förintelsen. Judar som flydde över Öresund under andra världskriget kom hit. Det var här Folke Bernadottes vita bussar med överlevande från koncentrationslägren togs emot.

I dag är Malmö hem för många religioner och kulturer. Precis som i andra städer finns här antisemitism. Men det är inte antisemitismen som utmärker Malmö, utan modet och viljan att bekämpa den och andra former av rasism.

Genom att minnas de som mördades i Förintelsen, vad de hette och det vi vet om deras liv, gör vi motstånd mot hatet.

Vi lyssnar till dem som överlevde. Vi bygger institutioner för att försvara minnet. Och vi lovar varandra att aldrig bli avtrubbade och acceptera antisemitism och rasism som något normalt.

Var och en av oss har ett ansvar för att markera mot hat och rasism. Gör din plikt. Bidra med din del. Stå på rätt sida av historien.

Stefan Löfven, statsminister (S)

Märta Stenevi, jämställdhets- och bostadsminister (MP)

Anna Ekström, utbildningsminister (S)

Amanda Lind, kultur- och demokratiminister (MP)

Regeringskansliet

Debattartikel från Kulturdepartementet, Utbildningsdepartementet

Debattartikel med anledning av Forum För Levande Historias rapport om antisemitism i Sverige

Publicerad 08 juni 2021

Debattartikel av utbildningsminister Anna Ekström och kultur- och demokratiminister Amanda Lind i Expressen 7 juni.

I veckan publicerade Forum För Levande Historia en rapport som visar på ett minskat stöd i befolkningen för antisemitiska föreställningar. Rapporten gör att vi kan vara försiktigt positiva när det kommer till utvecklingen av attityder i befolkningen generellt. Samtidigt visar den att 5 procent hyser antisemitiska attityder med starkare intensitet och här är minskningen bara en procentenhet, jämfört med 2005. Antisemitism utgör alltså ett allvarligt samhällsproblem i Sverige. Dessutom visar rapporter om antisemitiska hatbrott (BRÅ 2019) och om ”skolgårdsrasism” (Malmö stad 2020) på allvarliga problem. Risken för hatbrott kan öka även om attityderna i samhället i stort förbättras.

Hatet mot judar finns i vår historia, i högerextrema grupper, i vissa vänsterextrema miljöer och i islamistiska miljöer. Vi ser antisemitism hos vuxna och barn som flytt till Sverige från länder där judehat präglar skolundervisning och statlig propaganda. Men resultatet från rapporten visar att antisemitiska attityder förekommer i flera olika delar av befolkningen – inklusive i majoritetsbefolkningen – i alla dess former och oavsett ursprung och måste motverkas med alla tillgängliga medel.

Forskarna bakom rapporten påpekar att ökad uppmärksamhet på problem som rör antisemitism och rasism kan ha lett till en ökad medvetenhet i frågan, och att kunskapshöjande satsningar om antisemitism och rasism liksom om Förintelsen och andra folkmord kan ha haft viss inverkan.

Regeringen vidtar många åtgärder mot antisemitism och för ökad säkerhet, Kampen mot antisemitismen och hågkomst av Förintelsen är ämnen vid Malmö internationella forum för hågkomst av Förintelsen och bekämpande av antisemitism – Remember ReAct som regeringen står värd för. Ett museum för att bevara och föra vidare minnet av Förintelsen ska inrättas nästa år. Till Malmöforumet, som äger rum i oktober, har statsminister Stefan Löfven bjudit in 50 stats- och regeringschefer, forskare, experter och civilsamhälle.

Genom Malmöforumet vill regeringen verka för att alla deltagare förbinder sig att genomföra konkreta åtgärder för att främja hågkomst av Förintelsen och för att bekämpa antisemitism, antiziganism och andra former av rasism. Som en del i förberedelserna inför Malmöforumet gör regeringen förstärkta utbildningsinsatser om Förintelsen, antisemitism, antiziganism och andra former av rasism.

Skolan ska vara en mötesplats som präglas av respekt, där barn med olika bakgrunder både lär sig tillsammans och växer upp tillsammans. I svenska skolor får barn aldrig behandlas illa på grund av religion eller etnisk tillhörighet, och om så ändå sker ska det leda till omedelbara konsekvenser. Det finns stöd att få för den rektor eller lärare som måste agera mot exempelvis antisemitism i skolan - stöd som tagits fram av bl.a. Skolverket, Forum för levande historia, Statens medieråd och Segerstedtinstitutet.

Slutligen vet vi att det finns en utmaning med hot och trakasserier mot föreningar och samfund i hela landet, inte sällan med antisemitiska eller andra typer av rasistiska förtecken. Regeringen arbetar med åtgärder för att stärka civilsamhällets organisationer, inom bland annat ramen för handlingsplanen Till det fria ordets försvar och inom kraftsamlingen Demokrati 100 år. Kampen mot antisemitism och andra former av rasism måste föras av många, hela tiden och överallt - i Malmö, i Stockholm och i hela vårt land. Vi har alla ett ansvar för att stå upp för allas lika värde och för våra medmänniskor.

Anna Ekström, utbildningsminister

Amanda Lind, kultur- och demokratiminister

Regeringskansliet

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Vi måste sänka förväntningarna på skolan under krisen

Publicerad 30 april 2020

Utbildningsminister Anna Ekström, debattartikel, Dagens Samhälle den 30 april 2020.

Varje dag görs heroiska insatser runt om i Sverige för att minska smittspridningen, vårda de sjuka och skydda de sårbara. I en rad samhällsviktiga verksamheter görs hjältedåd av de anställda, inte minst i förskolan, skolan och vuxenutbildningen.

Men situationen är tuff för personalen. Många lärare vittnar om stress och oro för att elever, vårdnadshavare och myndigheter förväntar sig samma kvalitet i skolverksamhetens alla delar som före coronapandemin. Sådana högt ställda förväntningar går inte att ha i en situation som denna. Regeringen och jag förstår att allt inte går att göra som vanligt. Det är en annorlunda tid med helt andra förutsättningar.

I bland annat gymnasieskolan, vuxenutbildningen och yrkeshögskolan bedrivs nu undervisningen som fjärr- och distansundervisning. Det har gått över förväntan. Men sådan undervisning kan aldrig fullt ut ersätta undervisning som sker på plats i skolans lokaler. Det är bara att inse.

Regeringen har därför anpassat regelverket så att viss verksamhet kan ske i skolan, till exempel särskilt stöd till vissa elever eller att låta elever utföra praktiska moment i mindre grupper. Sedan i måndags får huvudmän en möjlighet att erbjuda fjärr- eller distansundervisning i skolor som är öppna. Det kan handla om skolor som inte behöver stänga, men där vissa lärare och elever är hemma för att de följer Folkhälsomyndighetens rekommendation om att till exempel stanna hemma vid milda symtom.

Regeringen har också fattat en rad andra beslut för att skapa mer flexibilitet i

regelverket under pandemin. Exempelvis finns det numera möjligheter att också förlänga terminer och att flytta undervisning till nästa läsår.

Men mer behöver göras för att stötta skolans personal. Pandemin har lett till att det på kort tid är många nya bestämmelser och rekommendationer som våra förskolor, skolor och vuxenutbildningen har att förhålla sig till samtidigt som situationen riskerar att bli långvarig.

I dag har regeringen därför beslutat att ge Skolverket i uppdrag att genomföra insatser för att underlätta arbetssituationen för förskolan, skolans och vuxenutbildningens personal. Det innebär att Skolverket, i dialog med bland annat huvudmannorganisationerna och de fackliga organisationerna, ska ge stöd för hur verksamheterna kan organiseras så att arbetssituationen för personalen blir rimlig.

Skolorna kan också behöva stöd i hur det kan ska hantera delar av utbildningen som är särskilt svåra att genomföra i rådande läge så som exempelvis prao, arbetsplatsförlagd utbildning (APL), prövning, betygssättning och utvecklingsamtal. Det kan även handla om stöd för att underlätta utbildningen för elever som i denna situation har behov av särskilda stödinsatser, till exempel på grund av sociala skäl, en funktionsnedsättning eller bristande kunskaper i svenska språket.

Regeringens beslut innebär ökad flexibilitet för huvudmännen för att skolan ska kunna hantera en svår situation.

Skolans huvudmän har ett stort ansvar att leva upp till det förtroende som vi nu visar dem i denna svåra tid.

Rektorer, förskollärare, fritidspedagoger, lärare, barnskötare och annan personal i har hittills gjort exceptionella insatser under coronapandemin. Vi behöver se till att dessa insatser kan fortsätta. För trots att mycket är annorlunda så har Sveriges barn och elever kunnat fortsätta sitt lärande och ha en trygg plats i vardagen. Det är viktigt för det svenska samhällets möjlighet att vara starkt och ta oss igenom denna pandemi tillsammans.

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Så satsar regeringen mot antisemitismen

Publicerad 02 mars 2020

Utbildningsminister Anna Ekström, debattartikel, Expressen den 1 mars 2020.

I år är det 75 år sedan andra världskriget och Förintelsen fick sitt slut. Förintelsen saknar motstycke i historien. Den kommer för alltid att ha en universell betydelse som exempel på den ondska människosläktet är kapabel till. De överlevande från Förintelsen är nu till åren komna och kommer dessvärre snart inte att kunna vittna om sina fruktansvärda erfarenheter. Men för att motverka framväxten av nya – lika avskyvärda – värderingar och handlingar som de under Förintelsen måste vittnesmålen leva vidare.

För 20 år sedan stod Stockholm värd för ett internationellt forum om Förintelsen. Då antogs också den så kallade Stockholmsdeklarationen. I och med den förband sig Sverige, tillsammans med ett stort antal andra länder, att stödja minneshållande, undervisning och studier om Förintelsen. Syftet var att vi aldrig får glömma.

I oktober i år bjuder statsminister Stefan Löfven in till ännu ett internationellt forum för hågkomst av Förintelsen och bekämpande av antisemitism. Denna gång i Malmö. Inför forumet har regeringen beslutat om en nationell informations- och utbildningssatsning för att uppmärksamma Förintelsen och brotten mot mänskligheten under andra världskriget och för att bekämpa antisemitism och andra former av rasism.

Totalt omfattar satsningen 10 miljoner kronor och består av följande uppdrag:

- 1. Uppdrag till Forum för levande historia**

Forum för levande historia ska nationellt genomföra förstärkta

utbildningsinsatser om Förintelsen, antisemitism, antiziganism och andra former av rasism. Utbildningsinsatserna ska särskilt riktas mot målgrupper som i dag i mindre utsträckning nås av Forum för levande historias verksamhet. Olika delar av skolväsendet och folkbildningen ska omfattas, liksom samhällsorienteringen för nyanlända. Både skolelever och vuxna studerande ska nås.

2. Medel till Statens historiska museer

Statens historiska museer får medel för att utveckla en svensk version av AI-installationen Dimensions in Testimony. Precis som den engelskspråkiga versionen kommer installationen att bygga på att besökare, genom förinspelade videointervjuer, får möjligheten att ställa frågor till, och få svar från, en svensk överlevande.

3. Forskning om undervisning som motverkar antisemitism

Göteborgs universitet (Segerstedtsinstitutet) får i uppdrag att ta fram en forskningsöversikt och genomföra ett forskarseminarium, med syfte att bland annat ta fram en sammanställning av relevant forskning om hur antisemitism och andra former av rasism motverkas genom undervisning inom skolväsendet.

4. Rapport om antisemitism på sociala medier och andra digitala miljöer

I den nationella satsningen ingår även ett uppdrag till Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI). Myndigheten har fått i uppdrag att ta fram en rapport om antisemitism i sociala medier och andra digitala miljöer.

Allas lika värde är en av demokratins viktigaste hörnstenar. Antisemitism, och alla former av rasism, är hot mot oss alla och mot våra öppna och demokratiska samhällen. Därför kommer regeringens arbete med att uppmärksamma brotten mot mänskligheten under andra världskriget, och dra lärdomar av den, fortsätta att prioriteras.

Nyligen tog regeringen beslut om att avsätta ytterligare medel till hågkomstresor för skolelever, så att de kan besöka olika koncentrationsläger för att lära mer om Förintelsen. Regeringens strategiska och samlade arbete mot antisemitism, antiziganism och andra former av rasism fortsätter. Malmöforumet, och den nationella satsningen vi har beslutat om, är viktiga byggstenar i det arbetet.

Av Anna Ekström (S)

Utbildningsminister och ansvarig för REMEMBER – REACT, regeringens internationella forum för hågkomst av Förintelsen och bekämpande av antisemitism

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Lärares och rektorers kompetens måste säkras

Publicerad 14 februari 2020

Utbildningsminister Anna Ekström och ministern för högre utbildning och forskning Matilda Ernkrans, debattartikel, Dagens Samhälle, den 14 februari 2020.

Om fler elever ska lära sig mer behöver lärare och rektorer ges rätt förutsättningar. Bättre kompetensutveckling är nödvändigt om svensk skola åter ska bli den mest högpresterande och jämlika i världen. Det skriver utbildningsminister Anna Ekström (S) och ministern för högre utbildning och forskning Matilda Ernkrans (S).

Nu ökar kunskapsresultaten i svensk skola. Men ska kunskapsresultaten i skolan fortsätta uppåt behövs ett starkare och mer attraktivt läraryrke, där lärare har goda möjligheter att utvecklas och fylla på med aktuell kunskap.

Lärare och rektorer har alltför länge saknat goda möjligheter att utvecklas i sitt yrke. Bra och relevant kompetensutveckling och fortbildning har i många fall saknats. En stor del av kompetensutvecklingen upplevs inte som meningsfull och det är svårt att få tid för fortbildning.

Den kompetensutveckling som erbjuds lärare och rektorer måste ta utgångspunkt i deras konkreta vardag i klassrummen. Den måste ge de själva efterfrågar för att kunna utveckla sin undervisning så att fler elever kan nå kunskapsmålen, och den måste ge rektorer det som krävs för att de som pedagogiska ledare ska kunna stötta lärarna.

Under fredagen (14/2) bjuder regeringen därför in fackförbund, arbetsgivare och lärosäten inom ramen för regeringens initiativ ”Samling för fler lärare” för att diskutera hur lärares och rektorers kompetensutveckling kan förbättras. Vi vill införa ett nationellt professionsprogram för lärare och

skolledare, då vi ser att det bland annat behövs:

- Bättre och mer relevant kompetensutveckling. Ett professionsprogram kan ge bättre möjligheter för lärare och rektorer att få inflytande över vilken kompetensutveckling man kan få.
- Bättre förutsättningar för lärare och skolledare att uppdatera sina kunskaper under yrkeslivet och ta del av nya fakta och ny forskning. Ett professionsprogram kan ge bättre möjligheter till kompetensutveckling och fortbildning genom hela yrkeslivet.
- En tydligare nationell struktur för att möjliggöra transparenta karriärvägar och bättre yrkesutveckling. Ett professionsprogram kan ge bättre möjligheter för lärare och skolledare att få utvecklas och växa i yrket, utan att behöva byta arbetsplats.
- Fler lärare. Läraryrkets attraktivitet har ökat de senaste åren. Statliga lärarlönesatsningar har bidragit till höjda löner. Men mer behöver göras för att fler ska vilja arbeta i skolan. Med ett professionsprogram skapas en tydligare struktur för kompetensutveckling och yrkesutveckling som kan bidra till att attraktiviteten ökar och att fler vill läsa en lärarutbildning.

Regeringen tillför därför 20 miljoner kronor 2021 och 30 miljoner kronor från och med 2022 för att kunna införa programmet. Målet är att det ska ge en nationell struktur för att utveckla, erkänna och använda kompetens i förskolan, skolan och vuxenutbildningen. Det ska utgå från tillitsbaserad styrning och ett förtroende för professionen.

På sikt lägger denna satsning på Sveriges lärare och rektorer grunden för bättre undervisning och för att fler elever lär sig mer. Det krävs för att kunskapsresultaten ska kunna fortsätta uppåt och jämlikheten öka. Det skapar ett starkare samhälle.

Anna Ekström
Utbildningsminister (S)

Matilda Ernkrans
Minister för högre utbildning och forskning (S)

Regeringskansliet

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Komvux ändras för att stärka integration och kompetens

Publicerad 31 januari 2020

Utbildningsminister Anna Ekström, debattartikel,
Dagens Nyheter den 31 januari 2020.

En gymnasieutbildning är en av de viktigaste förutsättningarna för att etablera sig på arbetsmarknaden och flertalet yrkesutbildningar leder raka vägen till jobb. Arbetsgivare runt om i landet har svårt att hitta rätt utbildade personer i de flesta branscher inom såväl välfärd som näringsliv.

Regeringen vill därför att fler som i dag inte har ett jobb och saknar utbildning ska ges möjlighet att skaffa en yrkesutbildning. Utöver den planerade höjningen av det generella bidraget för att stärka kommunernas ekonomi, som regeringen och samarbetspartierna aviserade i förra veckan, gör regeringen därför även en riktad satsning och förbättrar medfinansieringen av yrkesutbildningarna.

Är man nyanländ till Sverige och får stanna ska man snabbt lära sig språket, komma i arbete och bidra till vår gemensamma välfärd. Var och en har ett ansvar att lära sig svenska, göra sig anställningsbar genom utbildning och genom jobb bidra till det svenska samhället. Det har varit ett viktigt mål med regeringens satsning på kunskapslyftet.

Det är också viktigt att skapa bättre förutsättningar för omställning på en arbetsmarknad som förändras till följd av digitalisering, globalisering och den gröna omställningen. Om fler får riktigt bra möjligheter till omställning för att kunna växla yrke eller bransch mitt i livet skapar det nya utvecklingsmöjligheter både för den enskilde och för svensk arbetsmarknad. Den som riskerar arbetslöshet eller ohälsa måste ha möjlighet att ställa om.

Därför inledde regeringen år 2015 arbetet med ett nytt kunskapslyft. I år

innebär kunskapslyftet 91 000 fler utbildningsplatser inom universitet och högskola, yrkeshögskola, folkhögskola och kommunal vuxenutbildning. År 2017 infördes en rättighet för alla vuxna att studera inom komvux för att uppnå behörighet till universitet, högskola och yrkeshögskola.

Vi har satsat stora resurser på gymnasial yrkesutbildning inom komvux och skapat kortare sammanhållna utbildningar i form av yrkespaket som kortar steget för inte minst nyanlända att få sitt första jobb. Från årsskiftet är det även möjligt för kommunerna att få ett förhandsbesked om statens finansiering, för att underlätta deras planering. Vi har infört ett studiestartsstöd för dem som har störst behov av utbildning.

I dag tar vi ytterligare steg för att stärka yrkesutbildningarna inom komvux:

1. Nytt mål om kompetensförsörjning. Den kommunala vuxenutbildningen ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet. Det blir nu ett nytt mål för komvux. Förändringen innebär konkret att komvux framöver inte bara ska utgå ifrån individens behov av utbildning, utan också från behoven på arbetsmarknaden.

2. Den som har störst behov av utbildning ska prioriteras. För att möta vuxnas behov av omställning ändras prioriteringsregeln för komvux i skollagen, så att de med störst behov av utbildning prioriteras. I dag prioriteras den med minst utbildning. Detta kommer att göra det lättare för en person som redan har en gymnasieutbildning, men som löper risk för arbetslöshet eller ohälsa, att via komvux växla yrke eller bransch.

Trygghet på dagens arbetsmarknad stavas utbildning. Det kommer också att underlätta för de alltför många som läser ett högskoleförberedande program på gymnasiet men som sedan inte går vidare till högre studier.

3. Ökad statlig finansiering av gymnasial yrkesutbildning inom komvux (yrkesvux). Staten tar nu ett större ekonomiskt ansvar för att gymnasiala yrkesutbildningar inom vuxenutbildningen ska finnas i hela landet. Kraven på kommunernas finansiering för yrkesvux sänks kraftigt. Enligt tidigare regler har kommunerna finansierat en utbildningsplats för varje statligt finansierad plats de sökt resurser för.

Nu blir villkoren betydligt generösare; av tio utbildningsplatser ska kommunen finansiera tre och staten sju. Syftet är att öka antalet platser inom yrkesvux och förbättra kompetensförsörjningen.

4. Stimulans för att läsa yrkesutbildning och svenska samtidigt.

Regeringen vill stimulera till utbildningar där språkstudier vävs in i yrkesutbildningen. Språk- och yrkeslärare ska ges förutsättningar att arbeta tillsammans för att snabba på nyanländas etablering på svensk arbetsmarknad. Den statliga ersättningen till yrkesutbildning som kombineras med sfi eller svenska som andraspråk förstärks med ytterligare 35 000 kronor per plats.

Dagens beslut innehåller också andra viktiga förändringar av regelverket för den kommunala vuxenutbildningen. Betygsskalan förenklas inom sfi, grundläggande komvux och grundläggande komvux som särskild utbildning. Särskild utbildning för vuxna upphör som skolform och kommer i stället att ingå som en del av komvux. Samtidigt byter utbildningen namn till komvux som särskild utbildning.

Kommunerna har även i fortsättningen ett ansvar för att dessa elever får en utbildning de har behov av och förutsättningar för. Komvuxarbete ersätter gymnasiearbetet. Ett komvuxarbete ska ersätta gymnasiearbetet i en examen från den kommunala vuxenutbildningen. Så skapar vi mer flexibla regler för examen från komvux. Besluten bygger delvis på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.

Regeringen har under hösten gjort fler förändringar för att stärka kvaliteten i komvux. Exempelvis ökar lärares tillgång till kompetensutveckling och utvecklingsinsatser genom att vuxenutbildningen inkluderas i de stora nationella skolutvecklingsprogrammen. Universitetskanslersämbetet har också fått i uppdrag att kartlägga och analysera hur ämnes- och yrkeslärarutbildningarna förbereder studenterna för att arbeta med elever inom vuxenutbildningen.

I Sverige ska alla som kan jobba också jobba - då måste vi både ställa krav och ge människor möjligheter till utbildning. Plikt och rätt behöver hänga ihop. Med skarpare lagstiftning och bättre finansiering kan komvux spela en ännu större roll för att stärka kompetensförsörjningen i hela landet, skynda på integrationen och stärka omställningsförmågan. Så bygger vi ett starkare samhälle och ett tryggare Sverige.

Debattartikel från Utbildningsdepartementet, Infrastrukturdepartementet

Skolverket får ansvar för digitaliseringen

Publicerad 19 december 2019

Utbildningsminister Anna Ekström och digitaliseringsminister Anders Ygeman, debattartikel, Svenska Dagbladet den 19 december 2019.

Flera internationella undersökningar har bekräftat att kunskapsresultaten nu ökar. Sedan den socialdemokratiskt ledda regeringen tillträdde 2014 har en rad åtgärder vidtagits för att steg för steg återta kommandot över skolans utveckling. Staten tar nu ett allt större ansvar för höjda kunskaper och för lärares fortbildning. Insatser för att stärka jämlikheten görs genom bland annat mer resurser till skolor som behöver det bäst, statliga skolutvecklingsprogram och åtgärder för att de bästa lärarna ska jobba i skolor med tuffast förutsättningar.

Men mer behöver göras. Vi behöver se till att samhället kliver fram i frågor som rör skolutveckling, till exempel digitaliseringen av skolan. Regeringen beslutar i dag därför att ge Skolverket rollen som sektorsansvarig myndighet när det gäller de statliga insatserna för skolväsendets digitalisering. Det innebär att staten nu tar ett större ansvar för att digitaliseringen av skolan samordnas.

I dag lämnas skolor i för stor utsträckning ensamma i arbetet med skolutveckling. Det saknas stöd vid inköp av exempelvis läromedel och IT-system och vi har sett att syftet med att köpa in och digitala verktyg har varit otydligt. Lärare har på många håll förgäves försökt använda teknik som inte fungerar, och i stället för att undervisa varit tvungna att brottas med olika inloggningar och lösenord.

Dåligt genomförd digitalisering slår mot lärares dyrbara tid och skolans kunskapsuppdrag. Digitalisering på fel sätt kan också innebära distraktioner

som gör att eleverna inte kan koncentrera sig på undervisningen. Men det betyder inte att vi kan vrida klockan tillbaka; genomtänkta digitala lösningar behövs för att utveckla skolan. Det är uppenbart att dagens elever måste lära sig hantera dessa verktyg och agera i en alltmer digitaliserad värld. Utan digitala färdigheter är det svårt att få jobb på dagens arbetsmarknad. Utan digitala kunskaper är det svårt att klara ett jobb, studera vidare eller forska. Förmåga till källkritik krävs för att vara en aktiv medmänniska i vårt demokratiska och öppna samhälle.

En genomtänkt och samordnad digitalisering kan innebära stora möjligheter för skolan:

1. Fler elever kan lära sig mer. Elever i behov av stöd kan med hjälp av digitala verktyg få bättre tillgång till extra anpassningar och särskilt stöd utifrån de behov som varje elev har.
2. Alla elever kan få tillgång till relevant och uppdaterade fakta och information. För att eleverna ska lära sig mer krävs läromedel av hög kvalitet, och det gäller förstås även de digitala. Genom sådana och via väl fungerande skolbibliotek kan det här bli bättre. Regeringen har därför nyligen gett en särskild utredare i uppdrag att föreslå åtgärder för att stärka skolbiblioteken och lämna förslag på hur statens roll bör se ut när det gäller läromedel i svensk skola.
3. Lärarnas administration kan minska. Regeringen har beslutat att de nationella proven ska digitaliseras och Skolverket utreder hur central rättning av proven kan införas. När denna digitala reform genomförs kan lärarnas administrativa börda lättas och en mer rättssäker och likvärdig betygssättning dessutom bli verklighet.
4. Möjligheterna för kompetensutveckling kan öka. Genom digitala lösningar kan kompetensutveckling och ämnesfortbildning för lärare bli mer tillgänglig och samverkan mellan skolor underlättas. Välutbildade lärare är avgörande för hur mycket elever lär sig.
5. Förutsättningarna för utbildning i hela landet förbättras. I tider av lärarbrist kan fjärrundervisning bidra till att fler elever blir undervisade av behöriga lärare, även i skolor där elevunderlaget är litet eller inom ämnen där det är stor brist på behöriga lärare.

Allt detta driver den digitala utvecklingen i snabb takt. Utbudet av digitala verktyg och digitala källor ökar. Det ställer höga krav på skolhuvudmän, rektorer och lärare att navigera på en närmast oöverblickbar marknad. Såväl skolorna som branschen har efterfrågat att staten ska ta en starkare samordnande roll när det gäller digitaliseringsfrågor. Mot den bakgrunden beslutade regeringen år 2017 om en nationell digitaliseringsstrategi för

skolväsendet.

Nu tar vi nästa steg genom att göra Skolverket till sektorsansvarig myndighet när det gäller de statliga insatserna för skolväsendets digitalisering. Så skapas förutsättningar för att digitaliseringen av skolan sker på ett mer genomtänkt och samordnat sätt.

Det är ännu ett steg på vägen tillbaka till ett av de mest jämlika och högpresterande skolsystemen i världen.

Anna Ekström (S)
utbildningsminister

Anders Ygeman (S)
digitaliseringsminister

Regeringskansliet

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Ojämlighet i Pisa 2018 kräver politiskt mod för att hantera

Publicerad 04 december 2019

Utbildningsminister Anna Ekström, debattartikel, Dagens Nyheter den 4 december 2019.

Detta är en glädjens dag. Resultatet av Pisaundersökningen visar att svensk skola står stark och är på väg tillbaka till kunskapsresultat i toppklass. Uppgången beror på kloka kunskapsreformer, stora satsningar på skolan och hårt arbete från elever, lärare och rektorer. Men nu måste ojämlikheten i skolan bli en väckarklocka för politiker av alla färger.

I dag, tisdag, presenterades 2018 års Pisa-undersökning som mäter 15-åriga elevers kunskaper i läsförståelse, naturvetenskap och matematik. Undersökningen visar oerhört glädjande resultat – en uppgång i samtliga ämnen och att kunskapsresultaten nu är tillbaka på samma nivå som 2006. Det är en statistiskt säkerställd uppgång i samtliga ämnen sedan 2012. Resultaten är bättre än OECD-genomsnittet och Sverige intar nu en andraplats i Norden. En annan glädjande nyhet är att pojkarna i svensk skola knappar in på flickorna, som länge har haft högre resultat i flera ämnen.

Undersökningen genomfördes i ett tufft läge med växande elevkullar, stor lärarbrist och många nyanlända elever. Mot den bakgrunden kan man inte vara annat än djupt imponerad av vad svensk skola har lyckats prestera. Svensk skola står stark. När vi bryter ned resultaten på olika elevgrupper ser vi att resultaten hos elever med svensk bakgrund är tillbaka på samma nivå som år 2000 när Pisaundersökningen genomfördes för första gången och Sverige låg i topp.

Det är vad som händer i klassrummet som är den absolut viktigaste faktorn för höjda kunskapsresultat. Regeringen har fokuserat på att förbättra kvaliteten i undervisningen genom:

- Ökade resurser för fler lärare och högre lärarlöner. Sedan regeringen tillträdde år 2014 arbetar 31 000 fler anställda i svensk skola vilket ger bättre förutsättningar för eleverna att lära sig mer. Regeringen har prioriterat att höja läraryrkets status, bland annat genom högre lärarlöner. I OECD:s stora Talis-undersökning från i somras fick vi ett kvitto på att lärarna själva tycker att deras yrkesstatus ökat och att de trivs bättre på jobbet.
- Kvalitativ kompetensutveckling för lärare. Staten tar nu också ett större ansvar för att lärare har tillgång till kvalitativ kompetensutveckling, vilket ger bättre förutsättningar för att bedriva undervisning av hög kvalitet i hela landet. Exempelvis har drygt 64 000 förskollärare, lärare och skolbibliotekarier deltagit i Läslyftet, och 18 000 lärare i insatser för att öka den specialpedagogiska kompetensen i skolan.
- Riktade satsningar till de skolor som behöver det som mest. Staten ger nu stöd till skolor med låga kunskapsresultat som har svåra förutsättningar att förbättra elevernas resultat på egen hand. Sedan år 2015 har 100 huvudmän deltagit i satsningen Samverkan för bästa skola.

Pisaundersökningen är samtidigt en väckarklocka för den bristande jämlikheten i skolan. Sverige har i dag den mest ojämlika skolan i Norden. Det är i dag det största problemet i svensk skola och ett långsiktigt problem för Sverige. Inte bara för att vi ska klara kompetensförsörjningen, utan också för att de barn som i dag misslyckas i skolan riskerar att fastna i sociala problem och kriminalitet i framtiden.

Sverige hade tidigare ett av världens mest jämlika och högpresterande skolsystem. Med januariavtalet som grund har regeringen en bred reformagenda för skolan som ska ta oss dit igen:

1. Fokus på mer kunskap. Ska resultaten fortsätta uppåt behövs fokus på kunskap och bildning. Därför arbetar regeringen med att ta fram en nationell plan för trygghet och studiero som bland annat innehåller ett mobilförbud på lektionstid. Vi ska revidera kurs- och ämnesplaner för ett ökat fokus på faktakunskaper. Läxhjälpagaranti för elever som riskerar att inte bli behöriga till gymnasiet och förlängd skolplikt för nyanlända som kommer sent till Sverige införs också.
2. Mer resurser till skolor som behöver det mest. Så länge vi har skolegregation så behöver vi se till att mer resurser riktas till de skolor som behöver det bäst. De elever som behöver mest stöd ska kunna få det. Regeringen bygger därför ut likvärdighetsbidraget för grundskolan till 6,2 miljarder kronor 2021 samtidigt som fler karriärtjänster inrättas i utanförskapsområden.

3. Samling för fler lärare. Regeringen bjuder nu in nyckelaktörer till ett gemensamt arbete för att hantera lärarbristen, utbilda fler lärare och fortsätta stärka läraryrkets attraktivitet. Regeringens satsning på lärarassistenter är ett exempel på hur lärare kan få mer tid för mötet med varje elev.
4. Förändra reglerna om eget boende för asylsökande (ebo). En stor del av skolsegregationen beror på boendesegregationen. För att minska risken för segregation införs vid årsskiftet regler som innebär att asylsökande som flyttar till och bor i eget boende i områden med socioekonomiska utmaningar som huvudregel inte ska ha rätt till dagersättning.
5. Bättre kontroll på skolmarknaden och ett mer rättvist skolval. Det ska vara ett privilegium att få driva skola – inte en rättighet. Det offentliga måste ta tillbaka kontrollen över att nya skolor inte etableras på ett sådant sätt att de bidrar till en ökad segregation och skolvalet konstrueras så att det är fritt och rättvist för alla elever. Forskning visar att nuvarande regler för skolval bidrar till skolsegregation, till exempel genom att fristående skolor kan använda kötid som urvalskriterium. Regeringen har därför tillsatt en utredning som ska föreslå åtgärder för att minska skolsegregationen – bland annat genom att se över vilka urvalskriterier som används när fler elever söker en skola än vad det finns platser.
6. Stopp för nya religiösa friskolor. Genom januariavtalet har vi en bred majoritet för att stoppa nyetableringen av fristående skolor med konfessionell inriktning, som bidrar till att elever med en viss bakgrund samlas i vissa skolor. Vi ser också behov av en bättre kontroll av befintliga religiösa friskolor.

Genom kloka kunskapsreformer, stora statliga satsningar och hårt arbete från elever, lärare och rektorer har vi förbättrat våra skolresultat i Pisa. En dag som denna är det naturligtvis väldigt roligt att vara elev, lärare, rektor och utbildningsminister.

Men den ojämlikhet vi ser i Pisa 2018 borde vara en väckarklocka för politiker av alla färger. Det krävs politiskt mod för att hantera den. Det är dags att alla partier rannsakar sig själva. Svensk skola är inte betjänt av partipolitiska käpphästar och ideologiska skygglappar.

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Digitala verktyg i förskolan ska inte användas som barnpassning

Publicerad 09 oktober 2019

Utbildningsminister Anna Ekström, debattartikel, Expressen den 30 september 2019.

I förskolan läggs grunden för ett livslångt lärande. Studier visar att förskolan utvecklar barns lärande, språkutveckling och sociala kompetens. Barn som har gått i en förskola av god kvalitet är bättre förberedda inför skolstarten och lär sig mer än de barn som inte har gått i förskolan. Förskolan har därför stor betydelse för elevers framtida skolresultat.

Digital kompetens för förskolan

För att stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan har regeringen, utifrån Skolverkets förslag som utarbetats tillsammans med forskare, experter och förskolans personal, gjort en uppdatering av förskolans läroplan. Några av de saker som har förtydligats i den nya läroplanen är betydelsen av hälsa och välbefinnande, lekens betydelse för barns utveckling och lärande, och vikten av att barnen ska få utveckla sitt språk genom att bland annat lyssna till högläsning. I den reviderade läroplanen förtydligas också förskolans arbete med digital kompetens. Barn i förskolan ska, på sin egen nivå, få använda och förhålla sig till digital teknik.

Det betyder inte att barn i förskolan ska sitta mer framför skärmar, eller att plattor och datorer ska användas som barnpassning. Barn ska utforska omvärlden, röra på sig, leka och träna sociala färdigheter i förskolan. De ska pyssla, bygga, måla och lyssna på sagor. Men med stigande ålder ska de också ges möjlighet att förstå och använda digitala verktyg på ett sätt som stimulerar deras utveckling och lärande.

Passiviteten ska bli aktivitet

De allra flesta barn använder digitala verktyg i vardagen, men ofta som passiva konsumenter av det som andra har producerat. I förskolan ska de däremot få möjlighet att bli aktiva användare med ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik. Med exempelvis kameror, robotar, digitala ägg och animeringsappar kan barnen själva göra filmer, skapa berättelser eller utforska omgivningen på nya sätt. Det är förskollärarna som har ansvar för undervisningen. De ansvarar för att pedagogiska verktyg – digitala eller andra – alltid används på ett medvetet sätt som gynnar barnens utveckling och lärande. Jag litar på att det ansvaret förvaltas väl.

Små barn ska förstås ägna mest tid åt att leka, vistas i naturen, pyssla, bygga, måla, lyssna på sagor och lära sig det sociala samspelet. Så lägger vi den bästa grunden för våra minstas utveckling och utbildning.

Av Anna Ekström (S)
Utbildningsminister

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Nu är det slut på hoten mot lärare!

Publicerad 27 mars 2019

Till höstterminen träder nya skrivningar i läroplanen i kraft, som betonar elevernas plikt att visa respekt för sina lärare och klasskamrater. På samma sätt som elever ska ställa höga krav på sin skolgång, ska skolan ställa höga krav på eleverna och deras vårdnadshavare, skriver utbildningsminister Anna Ekström i Dagens Samhälle den 27 mars 2019.

Under den socialdemokratiskt ledda regeringen har kunskaperna stigit. Fler lärare har återvänt till läraryrket och barngrupperna är mindre än på decennier. I dag arbetar 28 000 fler i skolan jämfört med när Moderaterna regerade landet.

Samtidigt är skolan inte utan problem. Fortfarande är det för många barn som inte lär sig läsa, skriva och räkna ordentligt. Lektioner störs av sms, mobilspel och sociala medier. Kunskapsklyftorna växer mellan elever. Det duger inte.

Skolan är hörnstenen i bygget av ett starkare samhälle. Sverige har tidigare haft ett av de mest högpresterande och jämlika skolsystemen i världen. Dit ska vi ta oss igen. Då krävs fokus på kunskap och bildning. Trygghet och studiero. Höga förväntningar på alla barn. Extra stöd för de elever som behöver mer tid och nya utmaningar för de elever som vill springa före.

Lärare ska känna att de har backning av hela samhället när de utför sitt arbete. Från såväl rektorer, skolhuvudmän, skolmyndigheter som politiken. De ska inte vara rädda för att göra sitt jobb eller ingripa mot elever när situationen kräver det. De ska ha fler kollegor och stöd från exempelvis socionomer och lärarassistenter, så att lärare kan fokusera på undervisning och på att få trygghet och studiero i klassrummet.

För mig som utbildningsminister är trygghet och studiero i alla klassrum prioriterat under mandatperioden. Därför kommer regeringen att stärka skolans kunskapsfokus:

- Till höstterminen träder nya skrivningar i läroplanen i kraft, som betonar elevernas plikt att visa respekt för sina lärare och klasskamrater. På samma sätt som elever ska ställa höga krav på sin skolgång, ska skolan ställa höga krav på eleverna och deras vårdnadshavare. Vi behöver vara tydliga med att i svensk skola så har elever en självklar plikt att anstränga sig och visa respekt för sina lärare och klasskamrater.
- Regeringen ska ta fram en nationell plan för trygghet och studiero. Vi kommer till exempel att införa mobilförbud under lektionstid för att öka elevernas fokus på undervisningen. Vi kommer även att ta krafttag mot hot och våld i skolan – inte minst det som riktas mot lärare – genom att bland annat göra det enklare att omplacera eller stänga av elever.

Alla barn förlorar på en skola som inte tar tag i stök, skolk och sena ankomster. Men allra värst blir konsekvenserna för barn från hem med svaga studietraditioner, som inte kan få samma hjälp och stöttning hemifrån.

Det finns inga genvägar till att höja kunskaperna i den svenska skolan. Det handlar om att öka kvaliteten i undervisningen. Om att förbättra mötet mellan lärare och elev. Det är ett delat ansvar. Elever ska ställa höga krav på sin skolgång, men skolan ska också ställa höga krav på elever. Denna kombination av rätt och plikt är viktig för oss socialdemokrater. Vårt mål är att bygga ett starkare samhälle med en jämlik kunskapsskola där det är varje elevs ansträngning som avgör vilka kunskaper hon får med sig i livet – inte vilka föräldrar hon är född med eller vilken skola hon har valt. Då krävs trygghet och studiero i varje klassrum.

Anna Ekström
Utbildningsminister (S)

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Mer trygghet och studiero

Publicerad 28 februari 2019

Under mandatperioden kommer regeringen att stärka skolans kunskapsfokus med en nationell plan för trygghet och studiero. Till exempel kommer vi att införa mobilförbud under lektionstid och göra det enklare att omplacera eller stänga av elever som har hotat eller utsatt andra för våld, skriver Anna Ekström och Gunilla Svantorp i Nya Wermlands-Tidningen den 28 februari 2019.

Den svenska skolan är på rätt väg men mycket arbete kvarstår. Den socialdemokratiskt ledda regeringen satsar på höga förväntningar på eleverna, bättre stöd till lärarna och trygghet och studiero i klassrummet. Bara så kan vi nå en modern och jämlik kunskapsskola.

Under den socialdemokratiskt ledda regeringen har kunskaperna stigit. Fler lärare har återvänt till läraryrket och barngrupperna är mindre än på decennier. I dag arbetar 28 000 fler i skolan jämfört med när Moderaterna regerade landet.

Samtidigt är skolan inte utan problem. Fortfarande är det för många barn som inte lär sig läsa, skriva och räkna ordentligt. Lektioner störs av sms, mobilspel och sociala medier. Kunskapsklyftorna växer mellan elever. Det är oacceptabelt.

Skolan är hörnstenen i bygget av ett starkare samhälle. Sverige har tidigare haft ett av de mest högpresterande och jämlika skolsystemen i världen. Dit ska vi ta oss igen. Då krävs fokus på kunskap och bildning. Trygghet och studiero. Höga förväntningar på alla barn. Extra stöd för de elever som behöver mer tid och nya utmaningar för de elever som vill springa före. Lärare ska känna att de har hela samhället bakom sig i sitt arbete. De ska

inte vara rädda för att göra sitt jobb eller ingripa mot elever när situationen kräver det. De ska ha fler kollegor och stöd från exempelvis socionomer och lärarassistenter, så att lärarna kan fokusera på undervisning och att få trygghet och studiero i klassrummet.

Under mandatperioden kommer regeringen att stärka skolans kunskapsfokus med en nationell plan för trygghet och studiero. Till exempel kommer vi att införa mobilförbud under lektionstid och göra det enklare att omplacera eller stänga av elever som har hotat eller utsatt andra för våld. Alla barn förlorar på en skola som inte tar tag i stök, skolk och sena ankomster. Värst blir konsekvenserna för barn från hem med svaga studietraditioner, som inte kan få samma hjälp och stöttning hemifrån.

Det finns inga genvägar till att höja kunskaperna i den svenska skolan. Det är ett delat ansvar. Elever ska ställa höga krav på sin skolgång, men skolan ska också ställa höga krav på elever. Denna kombination av rätt och plikt är viktig för oss socialdemokrater. Vårt mål är att bygga ett starkare samhälle med en jämlik kunskapsskola där det är varje elevs ansträngning som avgör vilka kunskaper hon får med sig i livet – inte vilka föräldrar hon är född med eller vilken skola hon har valt. Då krävs trygghet och studiero i varje klassrum.

Anna Ekström (S)
Utbildningsminister

Gunilla Svantorp (S)
Ordförande i riksdagens utbildningsutskott

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Barn ska varken lämnas efter eller hållas tillbaka

Publicerad 21 februari 2019

Malmö har gjort ett genomgripande och långsiktigt arbete för att öka kunskapsresultaten på alla skolor. Resultaten har klättrat åtta år i rad. Bara i år får Malmös skolor förstärkning med cirka 122 miljoner kronor, skriver utbildningsminister Anna Ekström inför dagens Malmöbesök. Kvällsposten den 21 februari 2019.

I dag besöker jag Malmö i mitt nya uppdrag som utbildningsminister. Det gör jag i förvissningen att kunskap och bildning aldrig har varit viktigare än nu. En fullgjord gymnasieutbildning behövs för att få ett arbete, plugga vidare eller vara en aktiv och engagerad medborgare. En trygg och lärorik skolgång är därför den bästa investeringen för framtiden – för såväl individen som hela samhället.

I Malmö vill jag därför se tydliga exempel på hur förskolor, skolor och fritidshem arbetar med att alla elever ska lära sig så mycket som behövs. Flera bra satsningar på ökad jämlikhet och höjda kunskapsresultat görs nu. Malmö har gjort ett genomgripande och långsiktigt arbete för att öka kunskapsresultaten på alla skolor. Exempelvis har man aktivt viktat resurser utifrån socioekonomiska kriterier, byggt nya skolor i gränsområden mellan stadsdelar och fattat nödvändiga beslut att stänga segregerade skolor med låga resultat.

Satsningarna på Malmös skolor har gett effekt. Under de senaste åren har skolresultaten höjts. Skolorna med de tuffaste utmaningarna är de som lyfter mest. I SKL:s öppna jämförelser har Malmö, som enda skolkommun tillsammans med Södertälje, klättrat åtta år i rad. Det är resultatet av medvetna satsningar och en fast politisk vilja.

Även nationellt har vi lagt om kursen för skolan. Sedan den socialdemokratiskt ledda regeringen tog över ansvaret för skolan har kunskapsresultaten i Sverige stigit i alla internationella mätningar, fler lärare har återvänt till läraryrket och förskolan har de minsta barngrupperna på decennier. Jämfört med när vi tillträdde 2014 så är det cirka 28 000 fler som arbetar i skolan. Men det räcker inte. Att en stor andel elever år efter år inte går ut skolan med tillräckliga kunskaper är ett misslyckande vi inte har råd med. I Sverige ska inget barn lämnas efter, men inte heller hållas tillbaka.

Satsningarna på fortsatt höjda kunskapsresultat måste fortsätta. De ökande skillnaderna mellan skolor måste brytas. Regeringen har därför påbörjat kraftfulla satsningar för att öka likvärdigheten och stärka de skolor som har tuffast förutsättningar. Stöd riktas mot rektorer och lärare på skolor i utsatta områden. Inom ramen för Samverkan för bästa skola sluter staten avtal med skolor i behov av utvecklingsinsatser och stöd. Från och med årsskiftet kan staten gå in och göra det som behövs för att åtgärda allvarliga missförhållanden på skolor.

Det är alla viktiga insatser, men det krävs mer för att se till att alla elever når skolans kunskapsmål. Fler lärarassistenter, läxhjälpssgaranti och tydligare fokus på kunskap i läroplanerna är några viktiga reformer i Januariavtalet. Med satsningar på fler lärare och förbättrat tidigt stöd kan fler elever lära sig mer. Vi ska också ta krafttag för att säkra trygghet och studiero i alla klassrum.

Staten ska också ta ett större ansvar för skolans likvärdighet och finansiering. Nya resurstillskott innebär att alla skolor tillförs nya resurser – med mest till de kommuner och skolor som behöver det bäst. För Malmös del innebär det en förstärkning på cirka 122 miljoner kronor bara i år. Det är pengar som i Malmö kommer att användas till personalförstärkningar, stärkt elevhälsa och insatser för mobila stödteam.

Svensk skola utmärkte sig förr internationellt som en skola med höga kunskapsresultat och stark likvärdighet – en jämlik kunskapsskola. Dit ska vi ta oss igen. Varje elev ska få en trygg skolgång och mötas av utbildade lärare med höga förväntningar. Den som gör sitt bästa i skolan och anstränger sig ska ha möjlighet att lära sig mycket, oavsett hur många böcker som finns i bokhyllan hemmavid. Skolan ska ge alla barn möjligheten att utvecklas till ansvarskännande, fria vuxna. Alla skolor ska vara bra skolor där kunskap och bildning alltid sätts i första rummet.

Det ska gälla i alla Malmös skolor. Det ska gälla i hela Sverige.

Anna Ekström (S)
Utbildningsminister

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Staten behöver ta ett större ansvar för gymnasieskolan

Publicerad 12 mars 2018

Sveriges kommuner är ofta för små för att kunna hantera utbildningsutbudet på ett bra sätt. Och den fria etableringsrätten för gymnasier har inte lett till ett allsidigt utbud i hela Sverige – däremot till ett överutbud av populära program i starka marknadslägen. Vi presenterar i dag en utredning som ska se över styrningen av gymnasiet, skriver gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström i Dagens nyheter den 12 mars.

Att gå klart gymnasiet har aldrig varit viktigare än vad det är i dag. För individen är en fullföljd gymnasieutbildning den säkraste vägen in på arbetsmarknaden. Men gymnasieskolan utgör även basen i näringslivets och välfärdens kompetensförsörjning och är på så sätt en nyckelfaktor för fortsatt välstånd i Sverige.

Samtidigt dras den svenska gymnasieskolan med ett antal problem. I dag misslyckas mer än var tredje gymnasieelev med att ta en examen inom tre år. Om man gräver djupare i statistiken hittar man dessutom stora sociala skillnader. Bland gymnasieeleverna med lågutbildade föräldrar är det färre än hälften som klarar av att ta en gymnasieexamen inom tre år. Det rör sig alltså om ett betydande bortfall från en utbildningsform som i praktiken har blivit en förutsättning för att få ett jobb i Sverige.

Samtidigt dras den svenska gymnasieskolan med ett antal problem. I dag misslyckas mer än var tredje gymnasieelev med att ta en examen inom tre år. Om man gräver djupare i statistiken hittar man dessutom stora sociala

skillnader. Bland gymnasieeleverna med lågutbildade föräldrar är det färre än hälften som klarar av att ta en gymnasieexamen inom tre år. Det rör sig alltså om ett betydande bortfall från en utbildningsform som i praktiken har blivit en förutsättning för att få ett jobb i Sverige.

Dessutom fungerar matchningen mellan gymnasieutbildningen och arbetsmarknadens behov inte tillräckligt bra. Samtidigt som näringslivet och välfärden skriker efter gymnasialt utbildad yrkeskompetens har antalet elever som läser yrkesutbildningar på gymnasiet nästan halverats de senaste tio åren. Detta har bidragit till det mest allvarliga kompetensförsörjningsläget i Sverige på decennier.

I dag tvingas var fjärde företag tacka nej till uppdrag på grund av svårigheter att hitta medarbetare med rätt kompetens. Det är en bild som bekräftas varje gång jag träffar företagare. Att lönerna skulle vara för höga eller anställningsvillkoren för rigida, som det ibland antyds i den politiska debatten, hör jag aldrig.

I februari fattade regeringen beslut om två lagrådsremisser med flera förslag för att öka genomströmningen på gymnasiet och för att stärka yrkesprogrammets attraktivitet. Det handlar bland annat om att öka stödet till elever med svårigheter och se till att grundläggande behörighet till högskolan ingår i yrkesprogrammen om inte eleverna aktivt väljer bort det. Dessa är viktiga insatser som kommer att bidra till att fler klarar gymnasiet och att yrkesprogrammen blir mer attraktiva. Men om vi på lång sikt ska lyckas stärka gymnasieskolans resultat och roll i samhällets kompetensförsörjning måste även styrningen ses över.

Jag ser fyra huvudsakliga områden där dagens styrning av den gymnasiala utbildningen, inklusive vuxenutbildningen, brister:

1. **Utbildningsutbudet.** Kommuner är ofta för små för att kunna hantera frågor om utbildningsutbud på ett funktionellt sätt. Gymnasieutredningen har pekat på att det på flera håll i landet inte är möjligt att erbjuda merparten av de nationella programmen och inriktningarna inom gymnasieskolan. Den främsta orsaken till det är att elevunderlaget, tillgången till rätt lärarkompetens och kapaciteten för arbetsplatsförlagt lärande på vissa håll är otillräcklig för att motsvara gymnasieskolans fulla programutbud. För individen blir detta ett problem utifrån att var man bor spelar en så stor roll för vilka program man kan läsa. Men även kompetensförsörjningen blir lidande eftersom det framför allt är dyra

yrkesutbildningar som får stryka på foten. Dessa utbildningar kräver en kraftsamling från flera aktörer för att få tillräckligt elevunderlag och tillräcklig kvalitet. Det kan sällan en enskild kommun mäktas med.

2. **Resursutnyttjandet.** Sedan friskolereformen genomfördes på 1990-talet har antalet gymnasieskolor ökat dramatiskt, vilket har lett till att det genomsnittliga antalet elever per skola har fallit. Detta riskerar att påverka resursutnyttjandet och utbildningens kvalitet negativt, då det blir svårare för varje skola att till exempel ha tillgång till en bred kompetens hos lärare, ett välfyllt skolbibliotek eller tillgängliga elevhälsotjänster. I storstäderna har kommunala och fristående skolor många gånger haft en osund konkurrens om eleverna med halvtomma klasser, stillastående maskiner och ett ineffektivt utnyttjande av lärare som följd. Den fria etableringsrätten för gymnasieskolor har alltså inte lett till ett allsidigt utbud av gymnasieprogram i hela Sverige – däremot till ett överutbud av populära program i starka marknadslägen.
3. **Styrkedjan.** Under 2000-talet har andelen elever som går i en kommunal gymnasieskola i den egna hemkommunen minskat stadigt. I dag är det enbart varannan gymnasieelev som gör det. Resten pendlar till kommunala skolor i andra kommuner eller går i fristående skolor. I teorin har hemkommunen det fulla planeringsansvaret för sina elevers gymnasieutbildning, men i praktiken är det marknaden som styr och huvuddelen av gymnasieskolans resurser skickas mellan kommuner och fristående skolor enligt fasta prislistor. Det skapar en obalans mellan vilket ansvar kommunen har och vilken kapacitet kommunen har att fullgöra sitt ansvar. Många kommuner har försökt lösa detta genom att ingå kommunalförbund eller i andra samarbetsformer, men bland annat Skolkommisionen har pekat på att samordningen inte fungerar optimalt.
4. **Finansieringen.** Slutligen tar finansieringen av gymnasieskolan i dag endast begränsad hänsyn till elevers olika behov och skolors varierande förutsättningar. Detta trots att elevers socioekonomiska bakgrund och migrationsbakgrund spelar en stor roll för elevers studieresultat och genomströmning. I dag kan en gymnasieskola där eleverna har ett genomsnittligt ingående meritvärde på 300 poäng få lika mycket resurser för samma program som en skola där eleverna har ett ingående meritvärde på 150 poäng. Trots att de bägge skolornas elever sannolikt har helt olika förutsättningar att uppnå målen är det alltså inte säkert att det får avtryck i finansieringen.

Mot denna bakgrund presenterar regeringen i dag, måndag en utredning, för att se över hur styrningen av den gymnasiala utbildningen, inklusive vuxenutbildningen, kan förbättras. I uppdraget ingår bland annat att föreslå

hur den gymnasiala utbildningen kan planeras och dimensioneras på regional nivå för att bättre svara mot nationella och regionala kompetensbehov. Utredaren ska även se över och vid behov föreslå en ansvarsfördelning mellan stat, kommun och andra aktörer. Därutöver ska utredaren analysera hur dagens finansiering av gymnasieskolan tar hänsyn till elevers behov och skolors förutsättningar att bedriva en likvärdig utbildning och vid behov ge förslag på hur finansieringen kan ändras.

Gymnasieskolan står inför stora utmaningar framöver. Inte minst handlar det om att möta en kraftig expansion av antalet elever samtidigt som lärarbristen är historiskt hög. Då har vi inte råd med sprickor i styrningen av gymnasiet. Vi måste vända på varje sten för att höja kunskaperna, förbättra matchningen mot arbetsmarknaden och öka likvärdigheten. I det arbetet utesluter jag inte att staten behöver ta ett större ansvar för gymnasieskolan.

Anna Ekström, gymnasie- och kunskapslyftsminister (S)

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Fler undersköterskor men färre influencers behövs

Publicerad 09 februari 2018

Förra veckan fick vi ännu ett exempel på hur marknadstänkandet leder fel i skolan. Samtidigt som industrin och välfärden skriker efter gymnasialt yrkesutbildad kompetens kunde vi läsa om skolan som lockar elever genom att utbilda till yrken som "youtuber" eller "influencer", skriver gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström i Dagens samhälle, den 9 februari 2018.

Kurser som ska förbereda elever på Thoren Innovation School för ett yrkesliv som youtuber eller influencer, kunde vi förra veckan läsa om i SvD.

Självklart ska elever ha möjlighet att följa sina drömmar i den svenska skolan, men det är inte rimligt att förespegla unga människor ett liv där det räcker att få många följare på Instagram för att klara sig på arbetsmarknaden.

En "influencer" är ett smeknamn på en halvkändis som, genom att använda sig själv som varumärke, gör smyg reklam för olika former av produkter och tjänster på sociala medier. Blotta tanken på att det skulle vara ett framtidsjobb för ett stort antal ungdomar är lika verklighetsfrämmande som löjeväckande.

Greppet från Thoren Innovation School är därmed mest att betrakta som ett marknadsföringsknep, men det understryker ändå hur bakvänt det blir när marknadskrafterna får fria tyglar i utbildningssystemet.

Med konkurrens som styrningsfilosofi och en närmast fri etableringsrätt för

fristående gymnasieskolor, finns det i dagsläget ingen aktör som kan ta ett samlat planeringsansvar över att de utbildningar som erbjuds exempelvis matchar behoven på arbetsmarknaden. Följden blir att det på vissa håll i landet har skett en överetablering av populära program i starka marknadslägen, samtidigt som det på vissa håll i landet saknas viktiga yrkesprogram som verkligen skulle behövas med hänsyn till behoven på arbetsmarknaden.

Detta är särskilt problematiskt i ett läge där 350 000 människor saknar ett jobb att gå till varje morgon, samtidigt som det finns över 100 000 lediga jobb i ekonomin. Matchningen mellan vad människor har för utbildning och vilka kompetenser som arbetsmarknaden efterfrågar är med andra ord redan dålig. Faktum är att var fjärde företag till och med tvingas tacka nej till nya uppdrag på grund av svårigheter att rekrytera medarbetare med rätt utbildning.

I det sammanhanget är gymnasieskolans yrkesprogram en trampolin ut på arbetsmarknaden. I dag råder det brist på i stort sett alla yrken som gymnasieskolans yrkesprogram utbildar till. Det handlar om barnskötare, elektriker, undersköterskor, VVS-montörer och bilmekaniker – kreativa yrken med stora möjligheter att både jobba utomlands och som egna företagare. Om vinstdrivande skolföretag vore mindre intresserade av att jaga snabba pengar – och mer intresserade av att utbilda dagens ungdomar för morgondagens yrken – är det sådana utbildningar som de borde satsa på.

Gymnasieskolan är en samhällsinstitution som ska förbereda eleverna för jobb och högre utbildning. Ungdomarnas kunskap och bildning ska stå i fokus inte kortsiktig lönsamhet. Utbildningen ska ge eleverna kunskaper och färdigheter som gör att de kan försörja sig, läsa vidare och vara aktiva i samhället. Det är ett alldeles för viktigt uppdrag för att tramsas bort med uppseendeväckande reklam och flummiga förespeglingar om ett liv i ramplyuset på Youtube eller Instagram.

Anna Ekström (S), gymnasie- och kunskapslyftsminister

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Aldrig har vi behövt folkbildning som nu

Publicerad 05 januari 2018

Folkbildningen har alltid varit en tung motvikt mot de förenklande idéströmningar som försöker måla världen i antingen svart eller vitt, skriver gymnasieminister Anna Ekström i Aftonbladet den 5 januari 2018.

I början av förra året läste jag en tankeväckande krönika av den brittiske historikern Timothy Garton Ash. Han beskrev hur han, om han hade blivit nerfrusen år 2005, skulle ha gått in i sin frusna dvala som en "glad europé". Den europeiska unionen hade utvidgats, länder stod i kö för att komma in. Frihetens vindar svepte fram över Ukraina och andra forna Sovjetstater, och den europeiska kontinenten hade långsamt börjat hela efter 1990-talets krigshärjade och instabila år.

Om han sedan skulle ha blivit återuppväckt från sin nedfrysning år 2017 skulle Garton Ash, beskriver han i krönikan, omedelbart ha dött av chock. Brexit, en skadeskjuten eurozon efter finanskrisen och allt större splittringar mellan EU:s medlemsländer socialt, ekonomiskt och kulturellt. På en kontinent som för mindre än 80 år sedan låg i ruiner och aska på grund av fascismens och nazismens politiska och militära landvinningar har nu återigen auktoritära idéer fått vind i seglen.

Det är enkelt att känna igen sig. Men svårare att förstå. Hur kan så samhällsomvälvande förändringar ha ägt rum på så kort tid?

Vi kan konstatera att framväxten av politiska rörelser som Brexit och alternativhögern i USA har skett i en jordmån av växande ekonomisk ojämlikhet och i en flagrant oförmåga att omhänderta globaliseringens förlorare.

Men de har även gjorts möjliga på grund av ökande bildningsklyftor och ett snabbt förändrande medielandskap i vars kölvatten en våg av alternativa fakta, filterbubblor och hårt vinklade framställningar av verkligheten har kunnat välla fram.

Även i Sverige har klyftorna ökat. Mellan 1995 och 2010 ökade den relativa fattigdomen mest i Sverige i hela OECD, visserligen från låga nivåer. Vi ser även tendenser till att nöjdheten med demokratin är skiktad mellan olika grupper i samhället.

Bland högutbildade personer och bland personer boende i våra större städer är det, enligt SOM-institutet, större andelar som är nöjda med demokratin, i jämförelse med lågutbildade personer och personer bosatta på landsbygden, där nöjdheten är lägre.

I en sådan tid menar jag att folkbildningen är viktigare än någonsin.

Ända sedan de första folkhögskolorna startade i mitten av 1800-talet har folkbildningen brutit mark för demokratis framväxt och frigörelsen av människan. Folkhögskolor och studieförbund har bidragit till att sluta bildningsklyftor och har möjliggjort för generationer av politiker att ta plats i våra folkvalda församlingar. Folkbildningen har hållit ihop landet och sett till att det finns goda utbildningsmöjligheter långt bortom storstädernas räckvidd.

Det är ett arv som folkbildningen fortsätter att förvalta och utveckla än i dag. När regeringen för en dryg månad sedan presenterade sin budgetproposition för 2018 fanns därför betydande satsningar på folkbildningen med. Det handlar bland annat om:

- Den största utbyggnaden av folkhögskolan på två decennier, med ett tillskott av medel motsvarande 5 000 nya utbildningsplatser per år från och med 2018.
- En höjning av det särskilda utbildningsstödet för att säkerställa att folkhögskolan alltjämt kan vara en viktig utbildningsväg för personer med funktionsnedsättning.
- En förstärkning av resurserna till studieförbundens och folkhögskolornas verksamhet för att kunna erbjuda utbildning i svenska från dag ett för asylsökande och vissa nyanlända.
- Medel för att bedriva uppsökande och motiverande insatser för utrikesfödda kvinnor för att stärka deras jobbchanser.
- Resurser för att bedriva studieförbundsinsatser som syftar till att stärka föräldrars delaktighet i sina barns lärande, genom att till exempel erbjuda

läxhjälpsträning för föräldrar.

Naturligtvis krävs det mer än bara folkbildning för att skapa en ökad sammanhållning och motverka polarisering och faktaresistens i samhället. Framför allt handlar det om alla får del av det välstånd som nu skapas för full maskin i svenska ekonomin – något som regeringen har prioriterat kraftigt i budgetpropositionen för 2018 med sänkt skatt för pensionärer och ökade barnbidrag som två talande exempel.

Med det sagt är folkbildningen ändå en viktig del. Olof Palme brukade beskriva folkbildningen som demokratins vapensmedja. Och nog ligger det något i det. Med sin kritiskt prövande strävan efter kunskap och bildning har folkbildningen alltid varit en tung motvikt mot de förenklade idéströmningar som försöker måla världen i antingen svart eller vitt. I dag, när auktoritära krafter över hela Europa återigen vädrar morgonluft, är det arbetet viktigare än på mycket länge.

Anna Ekström (S)

Gymnasie- och kunskapslyftsminister med ansvar för folkbildning

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Ingen skillnad för lärare som gör rätt med de nationella proven

Publicerad 18 september 2017

Anna Ekström, gymnasie- och kunskapslyftsminister, debattartikel/replik, Lärarnas tidning, 18 september 2017. Det är olyckligt att det fortfarande råder missförstånd om vad regeringen vill med de nationella proven. För lärare som redan i dag gör en allsidig bedömning av allt eleven kan, inklusive provresultatet, innebär lagförslaget ingen förändring, skriver gymnasieminister Anna Ekström i en replik på kritiken från Lärarförbundet.

Jag är förvånad över det tonläge som Johanna Jaara Åstrand använder sig av i sin kommentar om att regeringen nu gått fram med propositionen "Nationella prov – rättvisa, likvärdiga, digitala".

Min förvåning har två skäl. För det första har jag tagit intryck av Lärarförbundets åsikt i frågan. Tack vare de synpunkter som Lärarförbundet har framfört under arbetet med detta lagförslag har vi haft möjlighet att tydliggöra syftet med formuleringen "särskilt beakta" och justerat texterna.

För det andra är det olyckligt att det fortfarande – trots intensiva och konstruktiva diskussioner oss emellan – fortfarande råder missförstånd kring vad propositionen innehåller och innebär. I propositionen står det tydligt att:

"... formuleringen "särskilt beaktas" [innebär] inte att provet helt ska styra betyget utan att provet även fortsättningsvis ska utgöra ett stöd vid betygssättningen. Enligt läroplanerna för de berörda skolformerna ska läraren vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens

kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

Dessutom står det:

"Läraren ska alltså vid betygssättningen beakta även de kunskaper och färdigheter eleven utvecklat och uppvisat efter ett provtillfälle."

Mot denna bakgrund bör man vara försiktig med svepande påstående om att några få provtimmar blir det som avgör.

Jag tycker inte att det är rimligt att det finns skolor som år ut och år in har stora och systematiska avvikelser mellan betyg och provresultat.

Det jag eftersträvar är ordning och reda och rättssäkra och likvärdiga betyg för alla de elever som jobbar stenhårt för att förtjäna sina resultat. Jag tycker inte att det är rimligt att det finns skolor som år ut och år in har stora och systematiska avvikelser mellan betyg och provresultat.

Jag tycker precis som Lärarförbundet att det är viktigt att det finns utrymme och tid för sambedömning. Sambedömning är en metod som Skolverket lyfter fram i sina Allmänna råd för bedömning och betygssättning. Också regeringen lyfter fram sambedömning i förarbetena till denna proposition.

Jag, precis som Johanna Jaara Åstrand, har stor tilltro till Sveriges lärare. För alla de lärare som redan i dag gör en allsidig bedömning av allt eleven kan och tar hänsyn till resultatet på nationella prov betyder lagförslaget att de kan fortsätta som tidigare. För de lärare som låtit nationella prov helt avgöra eller helt bortsett från det betyder lagändringen en tydligare reglering. Och för alla duktiga lärare, som står emot betygsinflation och glädjebetyg, ger lagändringen ett stöd och lite extra råg i ryggen när de sätter ett betyg som motsvarar elevens kunskaper.

Anna Ekström, gymnasie- och kunskapslyftsminister

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Nu höjer vi studiestödet

Publicerad 06 september 2017

Anna Ekström, gymnasie- och kunskapslyftsminister, debattartikel, Nya Wermlands-Tidningen, 6 september 2017. Det är en viktig satsning för att stärka de studerandes ekonomiska situation och möjliggöra för fler att lära sig mer. Att stärka studenternas ekonomi stärker deras trygghet och möjlighet att klara sina studier, skriver Anna Ekström och Gunilla Svantorp.

Det är en viktig satsning för att stärka de studerandes ekonomiska situation och möjliggöra för fler att lära sig mer. Att stärka studenternas ekonomi stärker deras trygghet och möjlighet att klara sina studier, skriver Anna Ekström och Gunilla Svantorp.

Utbildning är nyckeln till arbetsmarknaden. Regeringen satsar på ett nytt kunskapslyft med fler utbildningsplatser för att människor ska kunna ta de jobb som finns i ett läge där nya jobb skapas i snabb takt. Samtidigt som fler har ett jobb att gå till letar företag efter personer med rätt kompetens.

En viktig del i den svenska modellen är att göra det möjligt för fler att kunna studera vidare, byta karriär och fortbilda sig under hela livet och i hela landet. Därför vill vi förbättra de ekonomiska villkoren för de som utbildar sig. Vi föreslår nu en höjning av studiemedlets bidragsdel med cirka 300 kronor per månad för alla som studerar heltid.

Regeringens förslag innebär att studiemedlet höjs till cirka 11 300 kronor per studiemånad med en extra satsning på studiemedlets bidragsdel. Det kommer skapa en jämnare fördelning mellan lån och bidrag och ge en bättre ekonomisk situation för runt 500 000 studerande på universitet, högskola, yrkeshögskola, vuxenutbildning och folkhögskola.

Det är en viktig satsning för att stärka de studerandes ekonomiska situation och möjliggöra för fler att lära sig mer. Att stärka studenternas ekonomi stärker deras trygghet och möjlighet att klara sina studier.

Vi socialdemokrater tror att vi bäst möter framtiden och arbetsgivarnas ökade kunskapskrav med fler möjligheter att lära sig nytt. Det ska inte vara din ekonomiska situation, utan din drivkraft och förmåga, som ska avgöra dina studie- och yrkesval.

Regeringens politik har lett till ett nytt ekonomiskt läge. Svensk ekonomi är stark, men för människor som behöver utbildning finns fortfarande hinder som vi vill undanröja. När regeringen nu förbättrar studiemedlet stärker vi tryggheten för över en halv miljon människor och investerar i vårt gemensamma samhällsbygge. Med fler i utbildning som leder till jobb stärker vi den svenska modellen.

Anna Ekström (S)
Gymnasie- och kunskapslyftsminister

Gunilla Svantorp (S)
Ledamot i riksdagens utbildningsutskott

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Studiestartsstöd ger fler möjlighet att studera

Publicerad 05 juni 2017

Anna Ekström, gymnasie- och kunskapslyftsminister, debattartikel, Eskilstuna-Kuriren, 5 juni 2017. Jobben är grunden för den svenska modellen, och en förutsättning för att människor ska kunna leva de liv som de vill. Den socialdemokratiskt ledda regeringen tar krafttag för att knäcka arbetslösheten, så att fler människor får en anledning att gå upp på morgonen och möjlighet att bidra till att Sveriges ekonomi kan växa och välfärden stärkas.

I dag är 350 000 personer i Sverige arbetslösa. Samtidigt som det finns 100 000 lediga jobb. Hur har vi kunnat låta det bli så? Många arbetslösa har inte den kompetens de behöver för att kunna ta de lediga jobben. Den stora vattendelaren på arbetsmarknaden i dag är en slutförd gymnasieutbildning. Under lång tid har alltför många hoppat av gymnasiet i förtid, och för ännu lite längre sedan var det många som inte ens påbörjade en gymnasieutbildning. För dem är det tufft att konkurrera på arbetsmarknaden i dag.

Med en gymnasieexamen ökar inte bara möjligheten att få jobb, utan också förutsättningarna för att fylla på kompetens och studera senare i livet förbättras.

Tillgången på utbildning, på olika nivåer och i olika skeden i livet är en knäckfråga när vi attackerar arbetslösheten. Därför har regeringen påbörjat ett stort kunskapslyft och tillför 70 000 nya utbildningsplatser på yrkesvux, yrkeshögskola, högskola, universitet och folkhögskola. Regeringen har även

infört en rätt till komvux, alltså att alla som vill och behöver gå komvux ska få göra det.

I onsdags, 31 maj, klubbades också regeringens satsning på ett nytt rekryterande studiestartsstöd i riksdagen. Studiestartsstödet riktar sig till personer över 25 år med kort tidigare utbildning och innebär att studiemedlet höjs till tre gånger dagens nivå för den här gruppen med start i höst. Det är smart politik – för det sänker trösklarna till studier och gör det mer lönsamt att studera och göra sig anställningsbar.

Många känner en oro för att ta lån vilket kan bero på social bakgrund eller osäkerhet kring om man faktiskt kommer att klara studierna. Kanske är det den ensamstående mamman som är rädd att investera i sin egen utbildning på bekostnad av att inte kunna köpa vinterkläder till barnen. Osäkerheten drabbar hela samhället då arbetslösheten biter sig fast och går i arv i de grupper där utbildningsnivån är som lägst.

Med studiestartsstödet kan vi stärka företagens möjlighet att hitta kompetenta medarbetare och ge människor som står längst från arbetsmarknaden det starkaste stödet till utbildning och jobb. Så utvecklar och stärker vi den svenska modellen.

Anna Ekström (S), gymnasie- och kunskapslyftsminister

Fredrik Olovsson (S), riksdagsledamot Sörmland, finansutskottets ordförande

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Därför besöker jag Lycksele

Publicerad 28 april 2017

Anna Ekström, gymnasie- och kunskapslyftsminister, debattartikel, Folkbladet, 27 april 2017. För att knäcka arbetslösheten krävs utbildningsinsatser. I Västerbotten finns en viktig tradition av samarbete just för vuxenutbildning. Det skriver gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström (S) som besöker Lycksele under fredagen.

I Sverige finns just nu cirka 350 000 arbetslösa, samtidigt som både näringsliv och offentlig sektor letar med ljus och lykta efter arbetskraft och ungefär 100 000 jobb är vakanta.

En stor grupp nyanlända behöver också undervisning i svenska, yrkesutbildning eller kompletterande utbildning, praktik och jobb.

Här i Västerbotten finns en tradition av regionalt samarbete inom vuxenutbildning.

Av Arbetsförmedlingens prognosrapport för Västerbotten framgår att det finns en demografisk problematik i länet. Färre och äldre bor i Västerbotten än tidigare. Efterfrågan på arbetskraft är hög. Att hitta rätt kompetens är avgörande för tillväxt och sysselsättning.

Tillgången på utbildad arbetskraft som kan matchas mot den rådande efterfrågan, minskar i allt fler kommuner och i allt fler yrken. Samtidigt har Västerbotten en arbetslöshet som är betydligt under riksgenomsnittet och en sysselsättningsutveckling som är starkare än grannlänen.

På grund av kompetensbristen är jag i Lycksele under fredagen, för att prata om regeringens kunskapslyft, om kompetensförsörjning och matchning.

Jag kommer specifikt att diskutera den satsning regeringen gör, tillsammans med kommunerna, för att öka tillgången till yrkesutbildning för vuxna. Regeringen satsar nu tillsammans med kommunerna för att skapa fler platser inom yrkesutbildning för vuxna. Yrkesvux är yrkesgymnasieprogram/kurser, fast inom vuxenutbildning.

För att få del av satsningen krävs att minst tre kommuner samarbetar och tillsammans finansierar lika många utbildningsplatser som det statliga bidraget finansierar.

Konstruktionen är ny sedan årsskiftet och skapad utifrån en insikt om att förutsättningen för att det ska finnas ett stort utbud av yrkesvuxenutbildningar kräver att det organiseras regionalt.

Tillsammans kan vi se till att den regionala vuxenutbildningen är en självklar del i svaret på arbetslivets kompetensförsörjningsbehov.

Inom ramen för statsbidraget är delar av satsningarna på regionalt yrkesvux reserverade för studerande som läser svenska för invandrare (SFI) och svenska som andraspråk inom komvux och särskild utbildning för vuxna (särsvux) på grundläggande nivå. En stor andel av de arbetslösa är utlandsfödda.

Här i Västerbotten finns en tradition av regionalt samarbete inom vuxenutbildning. Det är därför jag har valt att komma hit, som en av de första platserna jag besöker.

Jag vill veta att de åtgärder, satsningar och förslag som regeringen gör fungerar som de är tänkta att göra. Tillsammans med representanter från näringslivet, politiker, Arbetsförmedlingen och kommunernas vuxenutbildningstjänstemän kommer jag att diskutera vad som fungerar och vad som inte gör det.

Tillsammans kan vi se till att den regionala vuxenutbildningen är en självklar del i svaret på arbetslivets kompetensförsörjningsbehov.

Anna Ekström (S) Gymnasie- och kunskapslyftsminister

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Tänk nytt om gymnasiet och inför kortare yrkespaket

Publicerad 24 april 2017

Anna Ekström, gymnasie- och kunskapslyftsminister, debattartikel, Dagens Nyheter, den 24 april 2017. Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att komma med förslag till påbyggbara yrkespaket där elever ska kunna tillgodogöra sig delar av ett yrkesprogram. Senare i livet ska de kunna komplettera till en fullständig gymnasieexamen inom ramen för den kommunala vuxenutbildningen.

Ett skriande arbetskrafts- och kompetensförsörjningsbehov, att för många alltför länge har gått ut gymnasiet utan en examen och det stora antal nyanlända ungdomar gör att vi måste tänka nytt om gymnasiet.

Regeringens mål att alla ungdomar ska fullfölja en gymnasial utbildning ligger fast. Alla ungdomar som inte fyllt 18 år ska gå en gymnasieutbildning och yrkesprogrammen ska stärkas genom att vi gör dem högskoleförberedande. Med de utmaningar som vi ser inom gymnasieskolan idag – med en stor andel som går ut utan fullständiga betyg och den stora gruppen nyanlända – bör det finnas möjligheter att anpassa den gymnasiala utbildningen efter individens förutsättningar och arbetsmarknadens behov.

Därför har regeringen beslutat att Skolverket ska ta fram förslag på påbyggbara yrkespaket för elever på gymnasieskolans introduktionsprogram, som stegvis kan leda till en gymnasieexamen. Skolverket har sedan tidigare i uppdrag att ta fram motsvarande förslag till utbildningar inom ramen för den kommunala vuxenutbildningen. Samtidigt pågår beredning av gymnasieutredningens förslag, som syftar till att fler ungdomar ska påbörja

och fullfölja en gymnasieutbildning. Bland annat finns förslag om att stärka innehållet och strukturen i introduktionsprogrammen.

Dessa kortare yrkespaket ska bestå av kurser från de nationella yrkesprogrammen. Skolverket ska utforma yrkespaketen tillsammans med branschföreträdare som vet vilka yrkeskunskaper som efterfrågas på arbetsmarknaden. Ett yrkespaket med kurser från vård- och omsorgsprogrammet skulle till exempel kunna förbereda eleven för arbete som vårdbiträde. Ett sådant yrkespaket skulle också kunna utgöra ett första steg mot en gymnasieexamen.

Regeringens satsningar på ett stadigvarande kunskapslyft skapar förutsättningar för allas möjlighet till ett livslångt lärande. Inom ramen för kunskapslyftet sker en kraftig utbyggnad av antalet platser inom universitet och högskola, yrkeshögskolan och framför allt inom yrkesutbildningen i komvux.

"Dessa kortare yrkespaket ska bestå av kurser från de nationella yrkesprogrammen. Skolverket ska utforma yrkespaketen tillsammans med branschföreträdare som vet vilka yrkeskunskaper som efterfrågas på arbetsmarknaden."

Sedan 1 januari 2017 har regeringen dessutom ändrat reglerna så att det numera finns en rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux. Denna rättighet innebär att om man saknar grundläggande eller särskild behörighet för att läsa vidare har man numera rätt att komplettera sin gymnasieutbildning på komvux, var man än bor i Sverige.

Den svenska ekonomin går som tåget, men hålls tillbaka av att företag inte lyckas anställa den arbetskraft som de eftersöker. Samtidigt som 350 000 personer är arbetslösa i Sverige finns det 100 000 lediga jobb på arbetsmarknaden. I Svenskt näringslivs rekryteringsenkät 2016 angav drygt vart fjärde företag att svårigheterna att rekrytera förhindrade en planerad expansion. Yrkespaket, tillsammans med generösa möjligheter att läsa in resterande gymnasiekurser på komvux, har förutsättningar att spela en viktig roll i det komplicerade läge som den svenska arbetsmarknaden befinner sig i.

Att erbjuda yrkespaket till gymnasieungdomar på introduktionsprogram, framtagna i tät dialog med branscherna, kan bidra till att underlätta arbetsgivares möjligheter att rekrytera.

Dessutom kan yrkespaketen ge ett antal unga personer en välbehövlig chans. En stor utmaning för gymnasieskolan är att andelen elever som efter grundskolan saknar behörighet till ett nationellt program har ökat under lång tid. 2016 var det nästan 17 procent som inte var behöriga till ett nationellt program. De går då i stället på introduktionsprogram. Tyvärr är det alltför få av dessa elever som blir behöriga att börja på ett nationellt program. Av dem som blir behöriga och går över från ett introduktionsprogram till ett nationellt program är det dock många som har svårt att fullfölja sin utbildning hela vägen till en gymnasieexamen. Totalt sett är det omkring en tredjedel av alla elever som går ut gymnasiet utan en gymnasieexamen.

En ytterligare utmaning som svensk gymnasieskola har att hantera de närmaste åren är de många nyanlända unga. Under 2015 sökte cirka 163 000 människor asyl i Sverige av vilka cirka 40 000 var personer i åldern 13 till 18 år. Hälften av dessa var i gymnasieåldern när de anlände. Andelen nyanlända i åldrarna 16–18 år är nu en tolfedel av det totala antalet ungdomar i de åldrarna. Sverige har aldrig tidigare på så kort tid tagit emot ett så stort antal människor.

På introduktionsprogrammen i gymnasieskolan återfinns alltså en blandad grupp unga. En del elever har haft stora svårigheter i grundskolan. Andra har varit en kort tid i Sverige. Yrkespaketen har potential att vara en alternativ väg in i arbetslivet, utan att skapa återvändsgränder.

Om detta kan bidra till att unga ges möjlighet att lyckas, få ett första jobb och det finns generösa möjligheter att läsa in de saknade delarna av ett gymnasieprogram på komvux, då är mycket vunnet. För den enskilde individen och för det svenska samhället.

Med anledning av den stora migrationen till Sverige under hösten 2015 enades regeringen, Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna om nödvändiga insatser för att säkra förmågan i det svenska mottagandet av asylsökande och stärka etableringen av nyanlända. I migrationsöverenskommelsen beskrevs behovet av att hitta bättre vägar för lågutbildade personer att få en sådan yrkesutbildning som gör att de kan komma ut på arbetsmarknaden.

Yrkespaket för unga på introduktionsprogrammen – i kombination med kunskapslyftets många vägar till utbildning och möjligheter till livslångt lärande – kan utgöra ett viktigt sätt att komma in på arbetsmarknaden.

En gymnasieutbildning är en vattendelare på den svenska arbetsmarknaden.

Ett avklarad högskoleförberedande program eller yrkesprogram är en kvalitetsstämpel att visa upp för arbetsgivare. Utbildning kan vara en viktig nyckel för en person att kunna förverkliga sina drömmar, bli självförsörjande och bidra till samhället.

En ambition om att alla ungdomar ska kunna fullfölja en gymnasieutbildning får dock inte begränsas till att handla om att alla ska stöpas i exakt samma form.

Det sägs att den första raden på ett cv är den viktigaste. Fler måste få chansen att skriva sin första rad. Att skapa möjligheter att anpassa gymnasieutbildningen utifrån individens och arbetslivets behov kan vara en del i detta.

Anna Ekström (S), gymnasie- och kunskapslyftsminister

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Om det finns brister kommer vi att agera

Publicerad 31 mars 2017

Anna Ekström, gymnasie- och kunskapslyftsminister, debattartikel, replik, Aftonbladet, den 30 mars 2017. Replik från Anna Ekström om MUCF och bidrag till organisationer. Hundratusentals svenskar engagerar sig varje dag i ideella organisationer och föreningar, på idrottsplatser och i gympahallar, på scouthajker och i friluftslivet, i studiecirkel och i läxhjälpprojekt. Detta är en central del av vår demokrati och ska fortsätta att vara så. Att staten ska stötta det engagemanget är självklart.

Men bidragsgivning måste ske under strikt kontroll. I flera förordningar som reglerar statsbidrag till organisationer finns ett demokratikriterium, som bland annat innefattar respekt för demokratins idéer, jämställdhet och förbud mot diskriminering, som ska vara uppfyllda för att en organisation ska kunna få bidrag.

Statskontoret har nyligen fått i uppdrag att genomföra en myndighetsöversyn av MUCF, och i den särskilt analysera myndighetens bidragshantering. I uppdraget ingår bland annat att säkerställa att MUCF har de verktyg som krävs för att kunna tillämpa demokratikriteriet fullt ut samt att analysera rutiner vad gäller kvalitetssäkring, uppföljning och kontroll.

Vidare har regeringen redan i höstas gett MUCF i uppdrag att redovisa hur de arbetar för att säkerställa att de organisationer som får organisationsstöd också lever upp till demokratikriteriet.

Vi ska göra allt vi kan för att skapa ett regelverk som är tydligt med att de organisationer som tar del av samhällets stöd också ska leva upp till den tillit och de demokratiska värderingar som utgör grunden för det gemensamma samhällsbygget.

Om Statskontorets granskning visar att MUCF behöver skärpa sina rutiner kommer regeringen agera med kraft för att så ska ske. Svenska skattebetalare ska kunna känna sig trygga med att inga pengar betalas ut till organisationer som inte respekterar demokrati och jämställdhet.

Anna Ekström, minister med ansvar för ungdomsfrågorna

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Debatterar studiestartsstöd

Publicerad 24 mars 2017

Anna Ekström, gymnasie- och kunskapslyftsminister, debattartikel, Skillingaryd.nu, den 23 mars 2017. I dag är 350 000 personer i Sverige arbetslösa samtidigt som det finns 100 000 lediga jobb. Många arbetslösa har inte den kompetens de behöver för att kunna ta de lediga jobben. Den stora vattendelaren på arbetsmarknaden är en slutförd gymnasieutbildning. Med en gymnasieexamen ökar möjligheten att få jobb och förutsättningarna för att fylla på kompetens och studera senare i livet förbättras.

Alla som kan jobba ska jobba. Genom utbildning ökar människors möjlighet till inträde på arbetsmarknaden. Regeringen har beslutat om att införa ett studiestartsstöd som riktar sig till personer med kort tidigare utbildning. När studiestartsstödet är fullt utbyggt beräknas satsningen rekrytera 15 000–20 000 personer till utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå.

Tillgången på utbildning, på olika nivåer och i olika skeden i livet kommer vara avgörande för att arbetsmarknaden ska fungera väl i framtiden. Därför har regeringen påbörjat ett kunskapslyft och tillför nya utbildningsplatser på yrkesvux, yrkeshögskolan, universitet och folkhögskola. Regeringen har även infört en rätt till komvux. Studiestartsstödet är en viktig del i regeringens satsning på ett kunskapslyft och för att möjliggöra vuxnas lärande.

Sverige har ett generöst studiestöd, men arbetslösa med endast kort utbildning bakom sig och liten erfarenhet av arbetsmarknaden kan känna stor osäkerhet inför att skuldsätta sig för studier. Detta drabbar hela samhället då arbetslösheten biter sig fast i de grupper där utbildningsnivån är som lägst.

Det gäller i synnerhet lite äldre studerande som har behov av att studera på lägre utbildningsnivåer. Inte sällan kan detta bero på en osäkerhet när det gäller den egna studieförmågan. Studiestödet ska därför utvecklas i syfte att öka rekryteringen till utbildning bland personer som har utbildningsbehov men som i dag inte påbörjar studier.

Med studiestartsstödet kan vi stärka arbetsmarknadens och näringslivets kompetensförsörjning och skapa förutsättningar för fler personers inträde på arbetsmarknaden. De människor som står längst från arbetsmarknaden får det starkaste stödet till utbildning och jobb. Så stärker vi den svenska modellen.

Anna Ekström (S), gymnasie- och kunskapslyftsminister
Thomas Strand (S), riksdagsledamot från Jönköpings län

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Vi gör om utan hafs och slarv

Publicerad 20 februari 2017 Uppdaterad 20 februari 2017

Anna Ekström, gymnasie- och kunskapslyftsminister, debattartikel, replik, Skolvärlden, den 17 februari 2017. Replik. Regeringen tar fusk på allvar, därför reformerar vi provsystemet utan hafs och slarv, skriver gymnasieminister Anna Ekström i en replik på Skolvärlden debatt.

Camilla Waltersson-Grönwall levererar hårda anklagelser utan faktagrund. För mig är det ingen nyhet att fusk förekommer. Min ståndpunkt är klar. Det är aldrig någonsin acceptabelt att fuska. Skolverkets föreskrifter är mycket tydliga om hur proven ska genomföras för att säkerställa rättssäkerhet och likvärdighet.

Frågan om de nationella provens tillförlitlighet och att begränsa fusk står högt på regeringens dagordning. Problemet med fusk är inte enbart att det ger oförtjänta fördelar för de som ägnar sig åt det, det misstänkliggör alla som sköter sig – alla elever som noggrant pluggar och alla de många, många lärare som arbetar stenhårt för att sätta rättvisa och korrekta betyg. Goda resultat och betyg ska förtjänas.

Camilla Waltersson-Grönwall verkar tro att allt fusk och alla säkerhetsproblem som genom ett trollslag försvinner med digitalisering och extern rättning, men verkligheten är den att med digitalisering kommer andra problem, till exempel att proven sprids i förväg.

Från läktaren kan det förefalla enkelt att kräva att allt ska ske snabbt. För mig är svensk skolas utveckling ett maraton, inte ett 100-meterslopp. Jag vet att reformer måste förberedas grundligt, inte stressas fram. Ordning och reda i skolan kräver ordning och reda i förändringar av skolan.

På Utbildningsdepartementet arbetar vi därför intensivt med att bereda de förslag som utredningen om ett nytt nationellt system för kunskapsbedömning har kommit med. Vi har fått en mängd remissynpunkter som vi nu tar ställning till. Bland dem finns Skolverket – en tung remissinstans på det här området – som har angett att ”Vår samlade bedömning är emellertid att det inte kommer att vara möjligt att alla prov är digitaliserade till år 2022, men väl i de ämnen och de delar där det är särskilt lämpligt med hänsyn till kurs- och ämnesplaner.” Det ger en fingervisning om frågans komplexitet.

Skolverket arbetar redan med ett förberedande uppdrag för att digitalisera proven och regeringen planerar att lägga en proposition i slutet av sommaren. Vad gäller när det nya systemet ska vara genomfört har utredaren föreslagit ett stegvist införande under perioden 2018–2022. Exempel från andra länder, som har skyndat för snabbt, avskräcker oss från ett hafsverk. Det viktigaste för mig, i alla förändringsförslag jag lägger fram, är att det ska fungera på skolan, i klassrummet och vara ett gott stöd för lärarna.

Anna Ekström, (S), gymnasie- och kunskapslyftsminister

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Alla skolor kan bli bra skolor

Publicerad 03 januari 2017 Uppdaterad 03 januari 2017

Gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström, debattartikel, Skolvärlden, den 29 december 2016. I slutet av november presenterades rapporten TIMSS Advanced 2015, den enda internationella kunskapsmätningen i gymnasieskolan och fokuserar på elevers kunskaper i matematik och fysik. Likt övriga kunskapsmätningar i skolan har även TIMSS Advanced tidigare visat på en nedåtgående trend i elevers kunskaper. Men vi ser nu att svenska gymnasieelever som läser avancerad matematik förbättrar sina resultat. Samtidigt försämras resultaten i fysik jämfört med förra mätningen 2008, framför allt är det de lägst presterande eleverna som försämrat sina resultat.

Att kunskaper i matematik har förbättras är glädjande. Men att vi ser en fortsatt försämring i fysik är bekymrande. Undersökningen visar att det har stor betydelse för en elevs resultat vilka resurser eleven har med sig hemifrån. Det handlar till exempel om föräldrars yrkesstatus och utbildningsnivå. Elever som har föräldrar med högre utbildning presterar i genomsnitt bättre. Det starka sambandet mellan utrymme hemma att göra läxan på, föräldrarnas utbildningsbakgrund och elevernas kunskapsresultat är ett varningstecken. De reformer som genomfördes på 1990-talet har förstärkt skillnaderna, och under åtta år av borgerlig utbildningspolitik gjordes inte mycket för att minska ojämlikheten i skolan.

Jag ser det som min viktigaste uppgift att skapa förutsättningar för lärarna att höja kvaliteten i undervisningen. För en långsiktighet och för att bryta segregationen prioriterar regeringen en jämlik skola, tidiga insatser och ett

attraktivt läraryrke. På så sätt kan alla skolor bli bra skolor. Viktiga förslag för skolans framtid, förankrad i skolans vardagsarbete – elever, lärare och skolledare – kommer i Skolkommissionen slutbetänkande i april.

Det finns en viktig skillnad mellan matematik och fysik i TIMSS Advanced. En stor majoritet av lärarna har fått kompetensutveckling i matematik, där de svenska eleverna nu presterar bättre än 2008. Däremot hade få lärare fått kompetensutveckling i fysik, där de svenska eleverna nu presterar sämre än 2008. I länder där eleverna når höga resultat i internationella undersökningar finns ofta systematisk kompetensutveckling, kopplad till lärarnas professionsutveckling. Därför har regeringen infört nationella skolutvecklingsprogram för en långsiktig och kvalitetssäkrad professionsutveckling i skolan. Förändringar som lägger grunden för en jämlik skola med fokus på kunskap och bildning.

Regeringens utbildningspolitik har som utgångspunkt att skapa förutsättningar för alla att studera och lära sig så mycket som möjligt. Ekonomiska förutsättningar eller föräldrars utbildningsbakgrund ska inte avgöra vilken utbildning och vilka möjligheter du ges i livet. Den svenska modellen vilar på en jämlik skola där ingen elev lämnas efter, men ingen heller hålls tillbaka.

Anna Ekström (s) Gymnasie- och kunskapslyftsminister

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Klyftorna i skolan måste vi besegra

Publicerad 03 januari 2017 Uppdaterad 03 januari 2017

Utbildningsminister Gustav Fridolin, gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström, minister för högre utbildning och forskning, Helene Hellmark Knutsson, debattartikel, Länstidningen Södertälje, den 3 januari 2017. Svenska barns väg till skolan ser olika ut. Några har läst med sina föräldrar sedan de var små, andra stakar sig fortfarande genom bokstäverna.

Skolans uppdrag är att ge alla möjligheter att tillgodogöra sig kunskap och nå sin fulla potential oavsett bakgrund. Rektorer och lärare jobbar hårt varje dag för våra elever, men det finns utmaningar på systemnivå som behöver mötas politiskt.

Den senaste Pisa-mätningen visar att fler elever lär sig mer. Trenden har vänt, kunskapsnivåerna ökar. Det är ett styrkebesked för svensk skola och ett bevis på att det arbete som rektorer, lärare och elever gör varje dag har gett resultat. Men samtidigt växer ojämlikheten. Det drabbar alla.

Starka skolsystem i världen kännetecknas av att de ger alla elever en ärlig chans. Vi kommer aldrig kunna fortsätta stärka skolan om den inte är jämlik. Sverige har byggts av människor med olika bakgrund, men som haft det gemensamt att de fått en bra skola. När ojämlikheten ökar slarvar vi bort kompetens. Det kommer vi aldrig acceptera.

Därför investerar vi i de skolor som har haft det tuffast, och i det som är viktigast för elever som har det tufft. Det handlar om elevhälsa, fritidshem, bemannade skolbibliotek, specialpedagogik och mer tid med sin lärare. Det där är såklart bra för alla elever, men viktigast för de som behöver skolan

mest.

Vi investerar i höjda lärarlöner. Vi minskar administrationen runt nationella prov och särskilt stöd. Fler läser till lärare. Vi har brutit med nedskärningarna och anställer fler i skolan. Så kan eleverna få mer tid med sina lärare och lärare och skolledare kan fokusera på sina huvuduppgifter. Fler lärare läser vidare till speciallärare och antalet speciallärare ökar. Vi inför en läsa-skriva-räkna-garanti som ger lärarna mandat att i tid sätta in stöd som vi vet kan göra skillnad för elevers läsning och räkning.

Skolans resurser ska fördelas så att de elever som har störst behov också får mest stöd. I regeringens Skolkommision möts forskare och profession med fria mandat att lägga fram förslag för att bryta segregationen och bygga ett starkare skolsystem. Ständiga snabba reformer med svag majoritet har tvingat lärarna att ägna mer tid åt politiska utspel än åt sina elever. Med Skolkommisionen låter vi professionen och forskningen gå först.

Lärare, rektorer och elever har jobbat hårt för att få till den svenska Pisa-vändningen. Bakom varje höjd poäng ligger lärares engagemang och elevers ansträngning. Det är rätt att förvänta sig att politiken gör det som krävs för att ge rätt stöd i arbetet.

Viktiga reformer görs redan men nu krävs ihållighet och hårt och målmedvetet arbete. Vi kommer fortsätta arbeta för en jämlik och stark skola med fokus på kunskap och bildning, där alla barn och elever får träffa kompetenta och behöriga lärare som har höga förväntningar och kan ge rätt stöd och arbetsro i klassrummet.

Alla elever ska få en ärlig chans. Ingen ska lämnas efter, ingen ska hållas tillbaka.

Gustav Fridolin (MP) Utbildningsminister

Anna Ekström (S) Gymnasie- och kunskapslyftsminister

Heléne Hellmark Knutsson (S) Minister för högre utbildning och forskning

Debattartikel från Utbildningsdepartementet

Klyftorna i skolan måste vi bekämpa

Publicerad 07 december 2016 Uppdaterad 07 december 2016

Utbildningsminister Gustav Fridolin, gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström, minister för högre utbildning och forskning, Helene Hellmark Knutsson, debattartikel, Aftonbladet, den 6 december 2016. Pisa-resultatet ett styrkebesked – men ingen elev får lämnas efter.

Skolans uppdrag är att ge alla barn och unga samma möjlighet att tillgodogöra sig kunskap och nå sin fulla potential oavsett bakgrund. Skolans förmåga att hantera detta uppdrag är avgörande för barnens livsmöjligheter och jämlikheten i hela samhället.

Rektorer och lärare genomför varje dag viktiga insatser som stärker jämlikheten i svensk skola, men det finns utmaningar på systemnivå som behöver mötas politiskt. En jämlik skola med tydligt fokus på kunskap och bildning är en viktig del i att stärka samhällsbygget.

Regeringen följer och analyserar olika kunskaps- och jämlikhetsmätningar noggrant. En central mätning är Pisa. Den är världens största elevstudie och undersöker 15-åringars kunskaper samt jämlikheten i svensk skola.

Den senaste Pisa-mätningen gjordes i början av 2015 och presenterades i dag. Det återstår att göra en närmare analys men vi kan konstatera att slutsatserna är tudelade.

Pisa visar på höjda kunskapsresultat och är i linje med andra positiva besked som kom under hösten; den förbättrade behörigheten till gymnasiet och det positiva resultatet i TIMSS-studierna.

Sammantaget är detta ett styrkebesked för svensk skola och ett bevis på att det arbete som rektorer, lärare och elever gör varje dag har gett resultat. Tillsammans har de lyckats höja kunskapsnivån i svensk skola.

Men både Pisa och TIMSS visar på att ojämlikheten är stor och har ökat. Regeringen identifierade tidigt detta område som prioriterat och har arbetat sedan starten för att bryta trenden och skapa en jämlik skola.

Detta till skillnad mot den förra regeringen som inte prioriterade att minska klyftorna i skolan.

Regeringen tar resultaten från Pisa på mycket stort allvar. Vi har brutit med kortsiktigheten i skolpolitiken. Den svenska skoldebatten har i för hög utsträckning kännetecknats av ideologiska låsningar och enkla lösningar som har missgynnat långsiktig utveckling av skolan.

Regeringens svar på Pisa är att ojämlikheten måste fortsatt bekämpas. Regeringen har sedan dag ett tydligt prioriterat en jämlik kunskapsskola, tidiga insatser och ett attraktivt läraryrke. Dessa prioriteringar ligger fast.

Regeringens satsningar bidrar till att utveckla svensk skola och ger varje lärare mer tid med sina elever och eleverna mer tid med sina lärare. Lärarna ska ha goda möjligheter att utvecklas i yrket och utföra sitt jobb.

Regeringen satsar därför på att långsiktigt stärka undervisningen i skolan. Alla elever ska känna sig sedda, uppskattade och få stöd att uppnå sin fulla potential.

Regeringen har även tillsatt Skolkommissionen där forskningen och professionen just nu arbetar med full kraft för att ta fram förslag för en jämlik skola som fungerar. Skolkommissionen arbetar övergripande, forskningsbaserat och utan ideologiska skygglappar – vilket är precis det som svensk skola behöver. Kommissionen kommer i april lägga fram en rad omfattande förslag för att åter göra svensk skola till en jämlik skola.

Regeringen kommer att ytterligare förstärka politiken genom ett större statligt ansvar för skolan, prioritera skolan och lärarna i kommande budgetar och tydligt fokusera på en jämlik skola.

Vi känner glädje inför de kunskapsresultat som rektorer, lärare och elever nu tillsammans har åstadkommit och som syns i Pisa-mätningen. Samtidigt känner vi en enorm kampvilja inför den ojämlikhet som mätningen synliggör.

Viktiga reformer görs redan men nu krävs ihållighet och hårt och

målmedvetet arbete. Regeringen kommer att fortsätta arbeta för en jämlik och stark kunskapsskola där alla barn och elever får träffa kompetenta och behöriga lärare som har höga förväntningar och ger rätt stöd med ordning och reda i klassrummet.

Precis som ingen elev ska hållas tillbaka så ska ingen lämnas efter. Med den jämlika skolan byggs samhället inte bara upp, utan även samman.

Gustav Fridolin, utbildningsminister (MP)

Anna Ekström, gymnasie- och kunskapslyftsminister (S)

Heléne Hellmark Knutsson, minister för högre utbildning och forskning (S)

Debattartikel från Arbetsmarknadsdepartementet, Utbildningsdepartementet

100 000 lediga jobb

Publicerad 10 november 2016 Uppdaterad 10 november 2016

Arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson och gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström, debattartikel i Aftonbladet, 10 november 2016

Sverige har EU:s högsta sysselsättningsgrad. På två år har 120 000 nya jobb skapats och arbetslösheten har sjunkit med cirka 1 procentenhet. Trots detta väntar över 100 000 lediga jobb på att bli tillsatta. Investeringarna ökar inom både privat och offentlig sektor vilket leder till allt fler arbetsgivare söker efter arbetskraft, men med varierad framgång.

Vi har i dag stora rekryteringsproblem på arbetsmarknaden och personalbristen är i allt fler sektorer skriande. Det visar sig när nybyggnationer försenas för att kranförare eller byggnadsingenjörer saknas. Det visar sig när skolor saknar behöriga ämneslärare eller när it-företag tvingas tacka nej till order i brist på systemutvecklare. Detta sker samtidigt som över 300 000 personer söker jobb i vårt land.

Bristituationen blir allt allvarligare när Sverige växer och efterfrågan ökar. Sverige har under många år underskattat behovet av en aktiv kompetensförsörjningsstrategi som klarar att möta kompetensbehoven och bidra till att människors resurser tas tillvara. Högeroppositionen hävdar att arbetsmarknadens problem är höga löner och lönekostnader. Självklart gillar arbetsgivare låga kostnader, men lägre lönekostnader löser varken arbetslösheten eller företagets kompetensbehov.

Den gamla regeringen sänkte kraftigt lönekostnaden för arbetsgivare som hade unga anställda utan att det gav effekt på den då skyhöga ungdomsarbetslösheten. Arbetsgivare anställer inte för att det är billigt, arbetsgivare anställer för att få ett jobb utfört. Hittar arbetsgivare inte den person som de bedömer kan utföra arbetsuppgiften så kommer inte en

anställning bli till. Därför är de viktigaste beståndsdelarna i en fungerande arbetsmarknad – investeringar, utbildning och matchning.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder för en bättre fungerande arbetsmarknad. Arbetsförmedlingen styrs om till en matchningsmyndighet med fokus på arbetsgivares behov. Vi satsar stort på validering och genom snabbspår ger vi nyanlända möjlighet att snabbt få jobb inom sitt yrke. Ett nytt stort kunskapslyft har initierats med närmare 70 000 nya utbildningsplatser för vuxna till 2019. Vi har ökat investeringarna i infrastruktur, bostäder och skolor. Vi har riktat 10 nya välfärdsmiljarder till kommunerna.

I Sverige har parterna under många år tagit ett stort ansvar för kompetensförsörjningen. Lärande på arbetet och strukturerade former för kompetensutveckling är viktiga element i många av våra kollektivavtal och i det dagliga arbetet på arbetsplatserna. Detta har och kommer fortsatt vara en framgång för vårt land. Nu vill vi diskutera hur detta arbete kan ta ett steg till inom ramen för den svenska modellen

Som aviserades i regeringsförklaringen bjuder statsministern i dag in arbetsmarknadens parter och branscher till fördjupade samtal kompetensförsörjningen och om hur de stora utbildningssatsningarna ska utformas. Hur kan vi hjälpas åt för att komma åt flaskhalsarna som ser olika ut beroende på kompetensbehoven på den lokala arbetsmarknaden? Hur kan samspelet mellan den reguljära utbildningen och arbetsmarknaden förbättras regionalt och nationellt? Hur kan vi tillgodose det stora behovet av yrkesutbildad personal i ett läge där alltför få unga väljer gymnasieskolans yrkesprogram?

Vi tror på konstruktiva diskussioner där nya idéer tar plats. Frågan om en hållbar kompetensförsörjningsstrategi är avgörande både för Sveriges konkurrenskraft och för att nå EU:s lägsta arbetslöshet år 2020.

Ylva Johansson, arbetsmarknads- och etableringsminister

Anna Ekström, gymnasie- och kunskapslyftsminister

Debattartikel från Finansdepartementet, Utbildningsdepartementet

Marknaden får inte styra skolan

Publicerad 07 november 2016 Uppdaterad 07 november 2016

Utbildningsminister Gustav Fridolin, gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström och civilminister Ardan Shekarabi, SvD, 6 november 2016. **VINSTER I VÄLFÄRDEN** Utvecklingen i skolan sedan 1990-talet är vår tids stora politiska misslyckande. Nu behöver vi stabila överenskommelser där kunskap står i centrum - inte vinstjakt.

Det svenska skolsystemet är världsunikt i hur det bygger på marknadsmekanismer. Inget annat land i världen kombinerar fritt skolval, avreglerad etableringsrätt för fristående skolor, offentligt finansierad skolpeng och vinstintresse. När reformerna bakom detta avreglerade skolsystem röstades igenom på 1990-talet var tanken att det skulle höja resultaten, stärka likvärdigheten och skapa en mångfald av pedagogiska alternativ anpassade efter elevernas olika behov.

Med facit i hand är det tydligt att så inte blev fallet. I en Harvardstudie från 2012, där man jämförde kunskapsutvecklingen i 49 olika länder mellan 1995 och 2009, hade Sverige sämst utveckling av alla. Det är vår tids stora politiska misslyckande. Många olika faktorer har sammantaget bidragit till denna utveckling och alla måste nu vara öppna för att ompröva så vi kan bygga ett starkare skolsystem. Då måste också marknadsmodellerna ifrågasättas.

I den här artikeln vill vi, från regeringens håll, redogöra för några viktiga utgångspunkter inför de kommande diskussionerna, med partier på båda sidorna blockgränsen.

Valfrihet och fristående skolor är här för att stanna, men likvärdigheten mellan skolor måste säkerställas. Många fristående skolor gör ett bra jobb

och bidrar till den pedagogiska utvecklingen. Men det finns ett antal systemfel som måste åtgärdas. I dag sorteras barn mellan olika skolor i alldeles för hög utsträckning utifrån bakgrund och föräldrars utbildningsnivå. Bostadssegregationen förstärks i skolsegregation. Skolor med tuffare förutsättningar har ofta svårare att rekrytera erfarna lärare, och de skilda förutsättningarna leder till att barn i olika skolor möts av skilda krav och förväntningar från skolpersonalen. En avgörande framtidsfråga för den svenska skolan är att segregationen minskar. Vi vill behålla möjligheten att välja skola, men skolvalet behöver kombineras med starka system för att skapa likvärdighet och bryta segregation mellan skolor. Urvalssystemen ska kunna utformas så att de skapar bättre förutsättningar för blandade klasser med elever från olika bakgrunder än vad de gör i dag. Vi behöver hitta sätt att öka drivkraften för skolor att arbeta med elever med olika bakgrund och förutsättningar, där en tänkbar väg framåt är en mer kompensatorisk finansiering.

Ett skolsystem byggt på tillit och kvalitet.

Vinsten som drivkraft för att bedriva skolverksamhet är problematisk av flera skäl. Pedagogiska vägval ska styras av vad som ger bästa möjliga skola. Höga betyg ska ges för att eleverna uppnår dem, inte för att det ger en bra bild av skolan. Ett oreglerat vinstintresse i kombination med skolpeng skapar en drivkraft att sänka kostnaderna på bekostnad av kvaliteten. Om en skola exempelvis lyckas attrahera ett mer resursstarkt urval av elever så kan goda resultat erhållas trots att man minskar lärartätheten, håller låga lärarlöner eller har hög andel obehöriga lärare.

Detta gör sammantaget att den som värnar kunskap och kvalitet men inte vill ifrågasätta fristående skolors möjlighet att ta ut vinster riskerar behöva ägna sig åt snåriga detaljregleringar. Sådana regleringar står i bjärt kontrast till vad som var syftet med friskolereformen från början: pedagogisk mångfald och nära anpassning till elevernas behov. Bara i Sverige har vi sett en kraftigt ökande byråkrati kring skolan under 2000-talet. Svensk skola ska drivas med kunskap som ledstjärna. I valet mellan att släppa fram alla huvudmän och sedan detaljreglera dem, eller att ha god kontroll på vilka som får driva skola och bara släppa fram kvalitetsmotiverade huvudmän, väljer vi det senare.

Resursutnyttjandet i skolsystemet ska öka och marknadens logik ska inte styra. I nuvarande system finns det ingen aktör som har förutsättningar att ha det samlade planeringsansvaret för skolverksamheten inom ett geografiskt område.

I stora delar av landet kan eleverna långt ifrån välja mellan alla gymnasieprogram. I andra fall konkurrerar flera kommunala och fristående skolor om ett alltför litet elevunderlag med halvtomma klasser. Marknaden har inte lett till ett bra utbud av alla gymnasieprogram i alla delar av landet, däremot till ett överutbud av breda populära program i starka marknadslägen. Det är ett dåligt resursutnyttjande som leder till allvarliga brister på yrkesutbildad arbetskraft i stora delar av landet.

Det är tydligt att de reformer av skolan som genomfördes på 1990-talet inte fick önskade konsekvenser. Vi vill hitta långsiktigt stabila överenskommelser på skolområdet där kunskap, likvärdighet och bildning står i centrum - inte skolföretagens vinstjakt. Efter att Valfärdsutredningen presenteras i morgon kommer regeringen att samtala med de borgerliga partierna kring de förslag om vinstbegränsning som utredningen lägger fram. Skolan är alldeles för viktig för att användas som ett slagträ i den politiska debatten.

Gustav Fridolin
utbildningsminister

Anna Ekström
gymnasie- och kunskapslyftsminister

Ardalan Shekarabi
civilminister